

TÁJÉKOZTATÓ

A CSENDŐRSÉGI
NYUGELLÁTÁSOKRÓL.

SZERKESZTETTÉK:

Dr. KIRÁLY JÓZSEF **KADÁR GYULA** **vitéz BÓDY VILMOS**
CSENDŐR G. SZÁZADOS. CSENDŐR G. ŐRNAGY. CSENDŐR G. SZÁZADOS.

MEGRENDELHETŐ: BUDAPEST. I., VÁR, URI-U. 53. II. 14.

TÁJÉKOZTATÓ

A CSENDŐRSÉGI
NYUGELLÁTÁSOKRÓL.

SZERKESZTETTÉK:

Dr. KIRÁLY JÓZSEF **KÁDÁR GYULA** **vitéz BÓDY VILMOS**
CSENDŐR G. SZÁZADOS. CSENDŐR G. ŐRNAGY. CSENDŐR G. SZÁZADOS.

BUDAPEST, 1935.
MADÁCH NYOMDA.

46.812

R
1965

CCN

ORSZ. SZÉCHÉNYI-KÖNYVTAR
Növevények
1935. évi 10672 sz.

Előszó

A nyugellátásokról szóló törvények, valamint az ezeket módosító és kiegészítő rendeletek gyakorlati alkalmazása sokszor nehéz feladat elé állítja az ezen kérdéssel foglalkozó szakembert is. Sokkal inkább nehézségekbe ütközik az ezekben való tájékozódás és eligazodás a vonatkozó törvényeket és rendeleteket nem, vagy csak felületesen ismerő érdeklődőknél. Különösen áll ez az érdekelt csendőr egyénekre, csendőrségi özvegyekre és árvákra, akiknek ellátása ma sem egységes, mert a nyugdíjnovella a katonai nyugdíjtörvény hatályát nem terjesztette ki visszaható erővel a csendőrségre, hanem a polgári nyugdíjtörvény alapján már ellátásban részesülőket továbbra is meghagyta e törvény hatálya alatt.

E körülmény tette szükségessé a katonai és polgári nyugdíjtörvény rendelkezéseinek oly összefoglaló együttes tárgyalását, amely a már ismertett nehézségeken átvezetni tudja úgy az egyes érdekelteket, mint ahogy útmutatóul szolgálhat a nyilvántartó csendőr gazdasági hivatalok és a nyugdíjügyekkel hivatásszerűen foglalkozó más egyének részére is.

Minden részletkérdést nem ölelhattünk fel, nem is törekedtünk erre. Általánosságban tárgyaltuk inkább a sűrűn előforduló kérdéseket s oly mérvben, amely mérvben erre a nem szakembereknek lehet szükségük. Ily tekintetben azonban teljes szolgálatot akar teljesíteni e mű a nyugellátási ügyekben tájékozást keresők részére. De megtalálható a felelet az itt nem tárgyalt részletkérdésekre is könyvünk kapcsán, mert a vonatkozó törvények és rendeletek megfelelő szakaszaira stb. mindenütt hivatkozunk.

Könyvünket részekre, a részeket folytatólagos számozással fejezetekre osztottuk fel, a tárgyalt anyagot pedig szintén folytatólagos számozással pontokba foglaltuk. Hivatkozásoknál részekre és fejezetekre sohasem utalunk, hanem a rövidség kedvéért mindig csupán csak az egyes pontok számára.

Külön felhívjuk a figyelmet a könyvhöz csatolt nyugdíjtáblázatokra, melyekből bárki minden számítás nélkül egyszerűen leolvashatja, hogy beszámítható szolgálati idejéhez képest őt mennyi nyugdíj illeti meg.

A »Tájékoztató a csendőrségi nyugellátásokról« kiadását a m. kir. belügyminiszter ur 165.930/VII—c. 1934. számú rendeletével engedélyezte.

Budapest, 1935. év május hava.

A szerkesztők.

Bevezetés

A katonai és polgári nyugdíjtörvények hatálya és mikénti alkalmazása általában a csendőrségi egyénekre.

Ellátás szempontjából 1934. évi január hó 1-től kezdve a csendőrség tényleges állományban álló összes egyénei és ezeknek hátrahagyottai a katonai nyugdíjtörvény (1921:XXXII. t.-c.) hatálya alá tartoznak, kivéve a próbacsendőröket, akikre nézve a toborzott légénység ellátására vonatkozó törvény (1929:XV. t.-c.) határozványai mérvadók.

Az olyan csendőr tiszti özvegyek és árvák, továbbá az olyan légénységi állományu csendőr egyének és ezek olyan hátrahagyottai, akik a polgári nyugdíjtörvény (1912:LXV. t.-c.) alapján 1934. évi január hó 1-én már ellátásban részesültek, továbbra is megmaradnak a polgári nyugdíjtörvény hatálya alatt, ezekre tehát a katonai nyugdíjtörvény határozványai nem alkalmazhatók.

A tábornokok, csendőr törzstisztek és hasonló rangúak nyugállományba helyezését (várankozási illetményekkel való szabadságolását) a m. kir. belügyminisztérium csendőrségi személyi (VI. c.) osztálya (Budapest, V. ker. Honvéd-utca 28—30. Károly főherceg laktanya) útján az államfő, a csendőr főtiszték (hasonló rangúak) és az összes légénységi állományú egyének nyugállományba helyezését (várankozási illetményekkel való szabadságolását), próbacsendőrök végkielégítését a m. kir. belügyminiszter úr (VI. c. osztály) rendeli el. Ő ítéli oda az összes csendőr egyének részére a sérülési pótdíjat.

Az összes csendőrségi ellátásokat (nyugdíj, várankozási illetmény, sérülési pótdíj, özvegyi nyugdíj, lakáspénz, családi pótlék, nevelési járulék, kedvezményes- és kivételes nyugdíj, kegydíj, életjáradék stb.) a m. kir. belügyminiszteri számvevőség nyugdíjosztálya (XII.) állapítja meg és a m. kir. belügyminiszter úr utalványozza a csendőrségi szolgálati (VI. b.) osztálya útján (Budapest, I. ker. Országház-u. 30.)

Az összes csendőrségi ellátások számfejtését és kiutalását a m. kir. központi illetményhivatal (nyugellátási osztály) eszközli (Budapest, I. ker. Pázmány-utca 1. Régi pénzügyminisztérium.)

A honvéd nyugdíjszámfejtőség hatáskörébe, kivéve a légénységi vitéségi érempótdíjakat (lásd 355. pont, 2. bekezdést), csendőrségi ellátások kiutalása, vagy bármilyen más intézése nem tartozik.

Az ellátások kifizetése nyugellátási póstautilvánnyal a m. kir.

póstatakarékpénztár útján történik, amelynek értesítő szelvényét érdekeltek fél kapja kézhez.

A m. kir. belügyminiszter úr által (VI. b. osztály) a csendőrségi nyugdíjárulék alaphól engedélyezett segélyösszegeket a m. kir. belügyminiszteri számvevőség letéti és alapkezelési osztálya (IV.) számfejtő és utalja ki csekkklapon a m. kir. póstatakarékpénztár útján.

Szakkifejezések magyarázata.

Szabályszerű elbá-
nás.

Szabályszerű elbánás alatt a nyugállománybahelyezést, vagy végkielégítést, illetőleg, ha a csendőr egyén sem állandó, sem időleges, sem egyszersmindenkorra szóló ellátásra még igényt nem szerzett, a csendőrség kötelékéből való elbocsátást kell érteni.

Aki ellátási igény megállapítása nélkül a hivatásos szolgálatból büntetésből, vagy önszántából megválik, az közigazgatási úton elbocsátottnak tekinthető.

Igény. Igény az a jog, melyet a csendőr egyén a szolgálatával megszerzett, vagy amely valakit a csendőr egyén szolgálatából kifolyóan valamely rendelkezés (törvény, rendelet) folytán valamire nézve megillet.

Ellátás. Ellátás alatt a nyugállományu csendőr egyének és ezek igényjogosult hozzátartozói részére folyósított pénzbeli szolgáltatások összességét, tehát a nyugdíjat, lakáspénzt, stb. együttvéve értjük.

Nyugdíj. Nyugdíj alatt, szigorúan véve, csak a havi nyugdíjat kell érteni, tehát a lakáspénzt stb. nem. Általában azonban nyugellátást értünk az alatt is, ha a rövidség okából nyugdíjról beszélünk.

Lakáspénz. Lakáspénz az, amit a kincstár fizet úgy a tényleges szolgálatban lévőknek, mint az ellátásban állóknak, megfelelő lakás biztosítása céljából.

Tisztek Lakbér az, amit a lakásunkért fizetünk a háztulajdonosnak.

Tisztek gyűjtőnév alá tartoznak a tiszteken (hadnagytól felfelé) kívül a lhadapródi-, hadapród tiszthelyettesi és zászlósi (hasonló állású) rendfokozatok is.

Legénység. Legénység gyűjtőnév alá tartoznak próbacsendőrtől alhadnagyig (hasonló állású) az összes csendőrségi egyének.

Közhatósági orvos. Közhatósági orvos a vármegyei, városi, kerületi tisztí főorvos. A körorvos nem közhatósági orvos.

Szolgálatképtelen.
Mindennemű szol-
gálatra alkalmatlan.

Szolgálatképtelen, továbbá a mindennemű szolgálatra alkalmatlan kifejezés nem egyértelmű a teljes munka és keresetképtelenséggel, sem pedig azzal, hogy valaki mindennemű szolgálatra alkalmatlan, hanem azt jelenti, hogy mint a csendőrség tagja a csendőrségi szolgálat minden ágában, mindennemű beosztásban a szolgálat teljesítésre alkalmatlan.

Teljesen munka- és keresetképtelennek csak azt a csendőr egyént lehet tekinteni, aki az orvosi megvizsgálatajáról kiállított közhatósági orvosi bizonyítvány szerint mindennemű munkára, illetőleg keresetre mindenkorra képtelen. (1925. évi 7.000/M. E. sz. rendelet 111. pont, 2. bekezdés.)

Teljesen munka- és keresetképtelen.

Utalványozás alatt az utalványozó hatóságnak (a csendőrségi nyugdíjakat illetően a belügyminiszternek) a kifizetendő járandóságok folyósítására vonatkozó rendelkezéseit értjük.

Utalványozás.

Kiutalás alatt a csekknek — az ezek kiállítására jogosult közegek által — az utalványozott összegre való kiállítását, illetőleg a kiállított csekk alapján a póstatakarékpénztár részéről történt folyósítását, vagy a letiltott összegnek bírói kiutalását kell érteni.

Kiutalás.

Rövidítések:

- M. E. r. = minisztériumi (kormány) rendelet.
 B. M. r. = belügyminiszteri rendelet, vagy körrendelet.
 P. M. r. = pénzügyminiszteri rendelet.
 t. c. = törvénycikk.
 Cs. K. = Csendőrségi Közlöny.
 H. K. = Honvédségi Közlöny.
 P. K. = Pénzügyintézet Központ.
 eln. = elnöki.
 besz. szolg. = beszámítható szolgálati idő.
 besz. jav. = beszámítható javadalmazás.
 P. f. = pengő — fillér.
 fiz. fok., vagy f. f. = fizetési fokozat.
 ny. cs. = nyugdíj csoport.

Első rész.

Katonai nyugdíjtörvény (1921. évi XXXII. t. c. a katonai ellátásról).

A katonai nyugdíjtörvény hatálya alá tartoznak:

1. a bármikor nyugállományba helyezett, várakozási illetményekkel szabadságolt, csendőr tisztek, (hasonlórangúak);
2. az 1934. évi január hó 1-től kezdve nyugállományba helyezett, várakozási illetményekkel szabadságolt: csendőr legénység;
3. az 1934. évi január hó 1-én és az ezt követő időben a tényleges állományban elhalt, továbbá ugyanezen időtől kezdve nyugállományba helyezett, várakozási illetményekkel szabadságolt:
 - a) csendőr tisztek (hasonlórangúak) özvegyei és árvái,
 - b) csendőr legénység özvegyei és árvái.

1. Kik tartoznak a katonai nyugdíjtörvény hatálya alá?

I. FEJEZET.

Csendőr egyének ellátása.

A tényleges állományban a kincstár fizetést (illetményt), a nyugállományban ellátást (ellátási díjakat) nyújt.

2. Az ellátás nemei.
(A tv. 1. §-a.)

Amiként a tényleges állományban járó fizetés, mint javadalmazás többféle illetményből áll, hasonlóképen többféle a nyugállományban kijáró ellátás is. Ezek a következők:

- nyugdíj,
- lakáspénz,
- sérülési pótdíj,
- rokkant házi ellátás,
- családi pótlék (1912. évi XXXV. t. c. és 1920. évi 8.900/M. E.

sz. rendelet).

A) Nyugdíj

Nyugdíj alatt csak a havi nyugdíjat értjük, tehát a lakáspénzt, stb. nem.

3. Hányféle a nyugdíj?

A nyugdíj lehet: *állandó* és *időleges*.

4. Állandó nyugdíjra felülvizsgálat nélkül kinek van igénye? (A tv. 2. §-a.)

Minden havidíjat, vagy havizsoldot élvezett, nyugállományba helyezett, csendőr egyénnek állandó nyugdíjra van igénye és pedig:

felülvizsgálat nélkül:

1. ha 60-ik életévét betöltötte,

2. a rangosztályba nem sorozott havidíjasa és allisztnak a valósággal eltöltött, hadiévvel együtt számított, 18 szolgálati év után, vagy

a valósággal eltöltött, hadiévvel együtt számított, 15 szolgálati év után, abban az esetben, ha ebből legalább 10 év arcvonalbeli szolgálatban telt el,

3. ha hivatalból legalább 9 év, 6 hó és 1 napi beszámítható szolgálati idő után nyugdíjazták.

5. Ki tarthat felülvizsgálat útján igényt állandó nyugdíjra? (A tv. 3. §-a.)

Felülvizsgálat útján állandó nyugdíj jár annak:

1. akinek beszámítható szolgálati ideje 9 év, 6 hó és 1 napot tesz ugyan ki, de szolgálatképtelenné, azaz csendőrségi szolgálatra tartósan alkalmatlanná vált,

2. aki bármilyen kis szolgálati idő után annak folytán vált tartósan szolgálatképtelenné, hogy

a) *hadiszolgálatteljesítés* következtében saját hibáján kívül megsérült, vagy egészségét tartósan megrontotta,

b) *másként*, de saját hibáján kívül, a szolgálatteljesítés alatt, a szolgálattal szoros kapcsolatban, a csendőri szolgálat sajátosságai következtében, tehát a *szolgálat által*, vagy pedig a szolgálati tartózkodásra kijelölt, vagy valamilyen szolgálat teljesítése közben érintett helyen uralkodó betegség következtében sérült meg, vagy rontotta meg tartósan egészségét,

c) elmebeteg lett, eskórba esett (epylepsia, nyavalyatörés, eszméletlenséggel-összeeséssel és izomgörcsökkel járó rohamok), mindkét szemére megvakult, mindkét szemének látóképessége annyira csökkent, hogy csak igen nagy tárgyakat ismer fel közvetlen közletről, illetőleg csak a sötétséget tudja megkülönböztetni a világosságtól, továbbá, hogy hallását, vagy beszélőképességét egészen elvesztette, vagy hűdés (paralysis, az izmok, vagy idegek működésének hiánya) következtében tehetetlenné vált.

6. Időleges nyugdíj kinek jár, mennyi időre? (A tv. 4. §-a.)

Időleges nyugdíj annak jár, aki nem az 5. pontban felsoroltak szerint, a *szolgálat alatt* ugyan bár, de nem a *szolgálat által* vált szolgálatképtelenné, mielőtt a 9 évi, 6 havi és 1 napi beszámítható szolgálati időt elérte volna.

Az időleges nyugdíj annyi évre jár, mint amennyi a tényleges szolgálatban egészben, vagy részben a valóságban eltelt (a hadi éveket is beszámítva). Pld. ha valakinek 6 év és 1 napi tényleges szolgálata, ezenkívül pedig még 1 hadi éve is van, vagyis összes szolgálati ideje 7 év és 1 nap, ezen szolgálati idő után már 8 évi időtartamra jár időleges nyugdíj.

Időleges nyugdíjnál a felemelten számítható idő nem jön figyelembe. Ha azonban ennek figyelembe vétele mellett, a beszámítható szolgálati idő a 9 év, 6 hó és 1 napot eléri, ez esetben már nem időleges, hanem állandó ellátás jár. Pld. ha valakinek a valóságos szolgálati ideje 8 év, 4 hó és 1 nap, ennél a felemelés (7 hó 8-nak számítva) 1 év és 2 hó, összesen 9 év, 6 hó és 1 nap, tehát már állandó nyugdíjra van igénye.

Ha időleges nyugdíjjal ellátott csendőr egyént, a csendőrség vagy a hadsereg igazgatás valamely ágazatában alkalmaznak, akkor az érdekelt az alkalmazás tartama alatt — *az eredeti élvezeti időtartamon túl is* — időleges ellátási díjának élvezetében maradjon a nyugállományba való visszahelyezés alkalmával állandó nyugdíjra nyer igényt, ha összes beszámítható szolgálati ideje legalább a 9 év, 6 hó és 1 napot eléri. (L. még 7—9. pontokat.)

Az időleges nyugdíj élvezetének lejáratát idejét nem hosszabbítja meg az, ha 6 hónapnál hosszabb tartamú szabadságvesztésbüntetésre történt elítélés folytán, azt megszüntették.

Olyan katonai (csendőrről) személyek, akiknek a tényleges szolgálatban való további meghagyása az erre vonatkozó szabályzatok szerint meg nem engedhető, a szolgálati idejüknek megfelelően időleges, vagy állandó nyugállományba helyezhetők.

Az ilyen módon való nyugállománybahelyezés előzetes felülvizsgálat nélkül és a netán fennálló tényleges szolgálati kötelezettség feloldása mellett történik.

A hivatalból nyugállományba helyezett egyének nyugdíjának megállapításánál a csendőrségi pótdíj és esetleges korpótdíj elvileg nem számíthatók be. Helyette a havi 20-40 pengő étkezési pénz képez beszámítható javadalmazást, de csak a legénységénél. A tisztéknél nem. Ha azonban a szolgálatban 40 évet valósággal (effektív) eltöltöttek, vagy életük 60-ik évét betöltötték volna, úgy ezeknél is beszámítható a csendőrségi pótdíj és esetleges korpótdíj is. Lásd még 31. pont utolsó bekezdés.

Beszámítható szolgálati idő a tényleges szolgálatban, a nyugállományba helyezésig valóságban eltöltött-, a felemelten számítható idő és a hadjáratok évek összessége.

Beszámítható:

a) minden tényleges csendőri, próbacsendőri és katonai szolgálati idő, tekintet nélkül a közbeeső időmegszakításokra;

b) minden — az állammal az ellátás szempontjából, viszonyosságban álló — közhatalosnál teljesített szolgálat, amely szolgálatot az érdekelt a 18. életév betöltése után, nyugdíjjogosultsággal bírósági eljárásban töltötte el, abban az esetben, ha a csendőri (katonai) szolgálatot megelőző —, vagy a két csendőri (katonai) szolgálat közötti polgári szolgálatból 30 napnál nem hosszabb megszakítás után lépett be a csendőrséghez (katonasághoz), (a katonai nyugdíjtörvény-

7. Időleges nyugdíjnál kedvezményes időszámítás nincs.

8. Időleges nyugdíj élvezete tényleges szolgálatot teljesítőknél.

9. Időleges nyugdíj lejáratát elítélés nem érinti.

10. Nyugállománybahelyezés hivatalból.

11. Mi a beszámítható szolgálati idő. (A tv. 5. §-a.)

ben a szolgálati időre nézve alsó életkorhatár kijelölve nincs, ezért a katonaságnál stb.-nél a 18. életév betöltése előtt teljesített szolgálati időt is beszámítják);

c) az elcsatolt területeken 1921. évi július hó 26-ig — külön engedély nélkül is — töltött idő, ha az érdekelt állomáshelye azelőtt ott volt.

**12. Kedvezményes
időszámítás.**

Felemelten számít és pedig:

1. minden teljes 4 hónap 5 hónapnak:

a) tiszteknél a katonaállományban s egyidejűleg csapatszolgálatban, tiszti rendfokozatban töltött idő;

b) orvosoknál csapatszolgálatban, vagy kórházi szolgálathoz töltött idő;

2. minden teljes 7 hónap 8 hónapnak:

a) tiszteknél a katonaállományban, de nem csapatszolgálatban, tiszti rendfokozatban töltött minden szolgálati idő;

b) tiszteknél nem katonaállományban, de az alább felsorolt, rangosztályba sorolt havidijasi állományesportok bármelyikében töltött szolgálati idő, u. m. lelkész, hadbíró, orvos, gazdasági tiszti, állatorvos, stb.;

c) tiszteknél és altiszteknél (csendőrtől alhadnagyig) az arcvonalbeli szolgálati idő.

3. Felemelten számitanak még az 1921. évi XXXII. t. c. életberléptetése (tehát 1921. évi augusztus hó 1.) előtt eltöltött azok a szolgálati alkalmazásokban töltött idők, amelyeket az 1875. évi LI. t. c. értelmében felemelten kell számitani. Ezek a következők:

a) a katonai képző intézetekben szolgálathoz teljesítő tiszteknél, katonai lelkészeknél és katonai hivatalnokoknál, tanári, vagy tanítói minőségben *teljesen eltöltött minden év 16 hónapnak*, a bécsi cs. és kir. katonai állatgyógyintézeti tanároknál pedig e minőségben *teljesen betöltött minden 3—3 év, 4—4 évnek*;

b) a térképezésnél és háromszögelésnél aligazgatói-, térképész-, osztályvezetői-, háromszögelői-, vagy háromszögelő segédi minőségben *teljesen eltöltött minden év 16 hónapnak*;

c) a volt hajóhad valamely hajóján békében szolgálathoz teljesítő tengerészeti tiszteknél (hasonló ranguaknál) lelkészeknél, hadbíráknál, orvosoknál és hivatalnokoknál *minden egyes teljes év 16 hónapnak*.

Altiszteknék a térképészetnél (háromszögelésnél) töltött szolgálathoz ideje a fenti kedvezmény szerint számít, a haditengerészetnél, annak valamely hajóján teljesített békebeli szolgálathoz idejének minden 3 éve 4 évnek, de csak a 10 évi szolgálathoz időn túli hajónál tartama.

13. Tiszteknél csapatszolgálatnak mi számít:

Csapatszolgálatnak tekintendő a volt m. kir. honvédségnél (nemzeti hadseregnél), népfelkelésnél, csendőrségnél és vámőrségnél, to-

vábbá a volt közös hadseregben, vagy a haditengerészetnél, végül a jelenlegi honvédségnél, csendőrségnél, halárőrségnél, folyam-
 őrségnél, testőrségnél, koronaőrségnél és képviselőháziőrségnél, csap-
 atállományban, csapatkiképzéssel foglalkozó szolgálatban, vagy
 olyan szakképző intézetekben (tanfolyamokban) töltött idő, melyekbe
 a tisztak egyenesen a csapatkiképzés (csapatvezetés) érdekében ve-
 zényelteknek.

Ennek megfelelően a csendőrségnél csapatszolgálatot teljesítő
 tiszteknek tekintendők: a kerületi- és ennél alacsonyabb parancsno-
 kok, ezek szervezetszerű helyettesei és segédtsíztjei, a csendőrkerü-
 leti parancsnokságok beosztott törzstisztjei és katonállományu elő-
 adótisztjei és végül a nyomozó és tanalakatok összes katonállomá-
 nyu tisztjei (a tanfolyamhallgatók is).

Arcvonalbeli szolgálatnak tekintik általában mindazon szolgálati
 időt, mely a 18. pontban *nem arcvonalbeli szolgálat*-nak megjelölve
 nincs. Az ott felsoroltak közül az irnok, szakács, küldőnc, továbbá
 a gépkocsi-, fegyverszaki-, patkoló-, tűzér-, utász-, híradó-, kerék-
 páros-, hughes- és rádiós műszaki személyzet szolgálata, amennyi-
 ben ilyenek »csapatoknál« rendszeresített helyen teljesítenek szol-
 gálatot, arcvonalbeli szolgálatnak számít.

Arcvonalbeli szolgálatnak számít a csendőrségnél: az őrsőkön,
 továbbá a szakaszparancsnoki, vagy a tanalakatoknál segédoktatói
 és hallgatói minőségben teljesített szolgálat, nemkülönbén a nyo-
 mozó alosztályoknál szolgálatvezetői minőségben, valamint ezen utóbbi
 alakulatok külső csoportjánál bármely minőségben teljesített szol-
 gálat.

A szolgálati időnek kedvezményes számítása szempontjából tiszt
 rendfokozatnak tekintendő a hadapródi, hadapród tiszthelyettesi és
 zászlósi (hasonlórangú) rendfokozat is.

A kedvezményes számításokkal a valósággal eltöltött szolgálati
 időhöz 5 évnél többet hozzászámítani nem lehet. (A hadiéveket
 természetesen ettől függetlenül és ezen felül be lehet számítani. Lásd
 23. pont.)

Egyszerűen felemelés nélkül számít:

a) tiszteknek a legénységi állományban, de nem arcvonalbeli
 szolgálatban, továbbá a 13. pont alatt fel nem említett, valamely
 rangosztályba sorolt havidijasi állománycsoportban töltött szolgálati
 ideje;

b) altiszteknek (csendőrtől alhadnagyig) legénységi állomány-
 ban, de nem arcvonalbeli szolgálatban töltött szolgálati ideje.

Nem arcvonalbeli szolgálatnak tekintik a csendőrlégénységnél:
 az összes irodai és egyéb segéd munkások (raktárkezelők, sokszorosí-
 tók, nyilvántartók, rádiótávírásszok és rádióműszerészek) a fegyver-,
 a patkoló- és műmesterek, a számvivő altisztek (gazdászati tiszt-
 nél?)

b) a csendőrség-
 nél?

14. Legénységnél
 arcvonalbeli szol-
 gálatnak mi szá-
 mit:

a) a katonaságnál,
 stb?

b) a csendőrség-
 nél?

15. Tiszti rendfoko-
 zatnak tekintendő:

16. A felemelés
 maximuma 5 év.

17. Milyen szolgá-
 lat számít egysze-
 rűen csak?

18. Mit tekintenek
 nem arcvonalbeli
 szolgálatnak:

a) a csendőrség-
 nél?

helyettesek) és végül a nyomozó alosztályok csoportjánál beosztottak szolgálata.

b) a katonaságnál, stb?

Nem arcvonalbeli szolgálatnak tekintendő szolgálati beosztások a jelen törvény hatálya alá tartozó főbb fegyveres testületnél: irnok, számvívő, nyilvántartó, jegyzőkönyvvezető, foglár, kulcsár, zenész, rajzoló, kőszajtőkezelő (nyomdász), raktárkezelő, épületkezelő, intézeti felügyelő, felügyelő, torna- és vívősegédoktató, telepgondnok, szijgyártó, nyerges, asztalos, bognár, cipész, szabó, szakács, küldőnc, a központi rendőrujone iskola őrsztagainak, valamint az élelmszer- és ágyüzemek legénységi személyzete, gépkocsivezető, patkoló- és műszaki személyzet (műmesterek).

19. Négy hónapon át tartó más szolgálati beosztás.

A legalább négy hónapon át tartó más szolgálati beosztás (a helyettesítést is beleértve) már figyelembe jön abból a szempontból, hogy a fentiek szerint miként (4 hó 5-nek, 7 hó 8-nak, vagy minden felemelés nélkül, tehát egyszerűen) számítassék.

20. Évtörödéek.

A beszámítható szolgálati időhöz igazodó nyugellátás %-ának megállapításánál a 6 hónapi és ezen aluli szolgálati idő nem jön számításba. A 6 hónapi és 1 napi beszámítható szolgálati idő azonban már 1 teljes évnek számít akkor, ha a beszámítható szolgálati idő a 9 év, 6 hó és 1 napot eléri.

21. Hónapok mi kényli számítása.

Az év minden egyes hónapját 30 nappal kell számítani. Ha azonban valaki valamely hónap 31-én kezdi szolgálatát, akkor ezt is be kell számítani.

22. 4 és 7 hónapot ki nem tevő töredék.

A felemelten való számításnál csak a valósággal eltöltött minden teljes 4, illetve teljes 7 hónapot lehet 5-nek, illetve 7-nek számítani, a töredék elesik. Pld. 16 év, 2 hónap = 194 hónap szolgálati időből a 4 hó 5-nek számításánál 48 egész 4 hónap van s megmarad még 2 hónap, ez a töredék 2 hónap-, úgyszintén 7 hó 8-nak való számításánál 27 egész 7 hónap van és az ebből felmaradó 5 hó töredék szintén elesik.

23. Hadiévek. (A tv. 7. §-a.)

Hadjáratban, vagy hadifogságban töltött időkért hadiéveket kell számítani.

A hadiéveket az ellátásra való igény és az ellátás megállapítása szempontjából a valósággal eltöltött szolgálati évekkal egyenlőknek kell tekinteni, de azokat felemelten számítani nem lehet.

Amennyiben azt az évet, mely hadiév számítására igényt ad, kellő igazolás hiányában beszámítani nem lehet, ez eselben azon évet, vagy éveket, hadiévnek sem lehet számítani.

Ha egy és ugyanazon naptári évben több hadjárat lenne, ezek közül csak egyet lehet hadiév gyanánt egy és ugyanazon személynek beszámítani.

Hogy egy hadjárat után, hány hadiévet, mely személyeknek,

mily feltételek mellett lehet számítani, ezt esetről-esetre az Államfő határozza meg.

A legutóbbi világháborúban az 1914. évi július hó 25-étől kezdődőleg — az 1919. naptári év végéig eltelt időt — a március hó 21-től augusztus hó 1-ig terjedő időszak kivételével — lehet hadiéveknek számítani. (1915. évi december hó 10-én kelt legfelső had- és hajóhadparancs. Az 1920. évi április hó 17-én kelt Kormányzói magas elhatározás. Az 1915. évi 4.401/M. E. számú rendelet.)

A Kormányzó Ur Ó Főméltósága 1923. évi október hó 15-én kelt magas elhatározásával elrendelte, hogy az 1919. évet követő évek közül az 1922. év végéig mindazok hadiéveknek számítassanak, melyekben érdekelt legalább 3 hónapot hadifogságban töltött, ha egyébként a hadifogságba jutás és a hadifogságban tanúsított magatartása igazolt. A legutóbb követett gyakorlat szerint azonban az utólagos igazolást — különböző okokból — már nem követelik meg.

Egy hadiévet számítanak annak, aki a volt háború folyamán 1. legalább 3 hónapon át tényleges szolgálatot teljesített, tekintet nélkül arra, hogy ezt a 3 hónapot egyfolytában, vagy megszakításokkal, vagy több naptári évben töltötte-e,

24. Az 1920., 1921. és 1922. éveknek hadiévekkül számítása.

25. Egy hadiévet kinek kell számítani?

2. tekintet nélkül teljesített szolgálatának időtartamára:

- a) harcban vett részt, vagy
- b) az ellenség előtt megsebesült, vagy
- c) hadiviszontagságok, köztük járványos betegség következtében a szolgálatra képtelenné vált.

Több hadiévet annak számítanak, aki a volt háború folyamán több naptári évben teljesített tényleges szolgálatot; mindegyik naptári év után egy-egy évet kell mint hadiévet hozzászámítani, ha érdekelt a naptári évek mindegyikében:

1. legalább 3 hónapon át teljesített tényleges szolgálatot (akár megszakításokkal is), vagy
2. ha, tekintet nélkül teljesített szolgálatának időtartamára, a 25. pont 2. alatti rendelkezések alá esik.

A hadifogságban töltött időt úgy kell számítani, mintha az érdekelt továbbra is hadiszolgálatot teljesített volna (tehát hadiéveknek kell tekinteni), de csak abban az esetben, ha a hadifogságba jutás körülménye és a hadifogságban tanúsított magatartás igazolva van. L. még a 24. pont utolsó mondatát.

26. Több hadiévet kinek kell számítani?

27. Hadifogságban töltött idő.

Nem tekinthetők hadifogságban voltaknak azok, akik nem az arcvonalban teljesített szolgálat közben, hanem más módon jutottak hadifogságba. Ilyenek azok, akiket a világháború kitérésekor ellenség által már megszállt területen hadifoglyokká nyilvánítottak, továbbá azok, akiket az ország egyes részeinek a világháború alatti ellenséges megszállás közben, mint hadköteles korban levőket hadifoglyokként elhurcoltak, vagyis általában az ellenség által internált éveknek.

28. Kik nem tekintendők hadifogságban voltaknak?

29. Katonai szolgálati idő utólagos igazolása. (5.300/M. E. 1922 sz. rendelet 8. pont.)

Aki a szolgálati idejét, a katonai anyakönyvi lapjával igazolni nem tudja, annak ezt az alábbiak szerint kell igazolni:

1. A volt csapattest, vagy az annak felszámolását intéző hatóság által. Ha a volt csapattest élesatolt területen állomásozott, vagy az említett igazolvány egyéb okok miatt nem szerezhető be, a katonai szolgálatot a vele együtt szolgált két hivatásos, vagy tartalékos (szkv. népf.) tisztnek írásbeli nyilatkozatával, ha tiszti nyilatkozatot beszerezni lehetetlen, a vele együtt szolgált 2 volt legénységi állományu egyénnek esküvel megerősített tanuságtételével kell igazolni. A nyilatkozatot, illetőleg esküt, a tanuk lakóhelyén állomásozó katonai parancsnokság előtt, ha pedig ilyen tanuk lakóhelyén nincs, a községi előljáróság (városokban a polgármester) előtt kell tenni. A községi előljáróság (polgármester) a nyilatkozatot, illetőleg a tanuságtételről szóló jegyzőkönyvet láttamozza. Tényleges állományu tisztek nyilatkozatainál a láttamozás csak a sajátkezű aláírás hitelesítésére terjed ki. Ha a tanuk különböző helyeken laknak, a szóban forgó teljesített szolgálatról két külön nyilatkozatot kell kiállítani.

2. Ha a hadifogságot a m. kir. honvédelmi minisztérium volt 36. osztályától beszerzett, vagy valamely hazai leszerelő tábor, vagy katonai igazoló biottság részéről kiállított bizonyítvánnyal érdekelt nem tudja igazolni, úgy az 1. alatt említett és az érdekeltenél együtt volt egyéneknek az 1. alattiak szerint kiállított nyilatkozatával (jegyzőkönyvvel) is lehet igazolni a hadifogságban töltött időt.

Hangsúlyozzuk, hogy a volt előljáróknak —, vagy 2 bajtársnak úgy az 1., mint a 2. alatti időkre vonatkozó igazolását csak másodsorban és akkor fogadják el, ha a volt csapattestnek stb. írásbeli nyilatkozata is be van csatolva arról, hogy azoknál a kérdéses szolgálati idők igazolására vonatkozó okmányok hiányoznak, vagy hiányosak stb.

Nem számítható be:

1. a nyugállományban ellátási díj élvezetében töltött idő,
2. a várakozási illetményekkel, vagy ezek nélkül töltött szabadság,
3. a szökevényként távol töltött idő,
4. a 6 hónapot meghaladó szabadságvesztés büntetés ideje,
5. a katonai jellegről való leköszönést-, a bírósági-, becsületügyi-, fegyelmi-, közigazgatási úton történt elbocsátást megelőző szolgálati idő. Ha részükre azonban kivételes ellátás engedélyeztetnék, úgy a beszámítható szolgálati idő megállapításánál, ezeknél ezt az időt is figyelembe kell venni,

6. az 1929. évi XV. t. c. alapján végkielégítetteknek a végkielégítés előtt eltöltött szolgálati ideje, még abban az esetben sem, ha a végkielégítés visszafizetését felajánlanák.

7. Az 1921. évi július hó 26. (trianoni békeszerződés hatályba lépése) után az átsatolt területen eltöltött idő.

30. Be nem számítható idő. A tv. 6. §. és 1929. XV. t.-c.)

Beszámítható javadalmazás a tényleges szolgálat alatt utoljára **31.** Beszámítható javadalmazás. járó a nyugdíj szempontjából figyelembe veendő illetmények, tehát a havidíj (havizsold), csendőrségi pótdíj (étkezési pénz, lásd 33. pont utolsó bekezdését) és esetleges korpótdíj együttes összege. Beszámítható javadalmazásként jelenleg a ténylegeseket megillető — csökkentés nélküli — illetményeket kell tekinteni, mert az ellátási díjakat külön kell csökkenteni s így, ha a csökkentett összegű tényleges fizetés véletlénk figyelembe beszámítható javadalmazásként, ezáltal kétszeresen csökkentenék az ellátási díjakat. 1931. évi 5.000/M. E. 5 §. 2. bekezdés, 1931. évi 7.000/M. E. 7. §., 1932. évi 3.000/M. E. 11. §., 1933. évi 1.400/M. E. 10. §. (Lásd még 39. pont.)

Az 1930. évi XXVI. t.-c. alapján rendszeresített csendőrségi pótdíj és esetleg élvezett korpótdíj csak azoknál képez beszámítható javadalmazást, akiket

1. a szolgálatban valósággal eltöltött 40 év után, vagy
2. életük 60-ik évének betöltése után, vagy pedig
3. mint mindennemű szolgálatra alkalmatlanokat *felülvizsgálat útján* helyeztek nyugállományba.

Ez a csendőrségi pótdíj egyedül és kizárólag csak azoknál képez beszámítható javadalmazást, akiket az 1930. év június hó 30-át követő időben helyeztek nyugállományba (várakozási illetményekkel szabadságoltak), akik tehát ezt a csendőrségi pótdíjat a tényleges állományban is élvezték. Az előbb nyugállományba helyezetteknel senkinél sem számítható be tehát ezen csendőrségi pótdíj. (A régi csendőrségi pótdíjra nézve lásd a 245. pontot.)

A közétkezési pénz csak a legénységnél képezhet beszámítható javadalmazást, de csak akkor, ha a csendőrségi pótdíja beszámíthatására előírt feltételek egyike sem forog fenn. A csendőrségi pótdíj és étkezési pénz együttesen beszámítható javadalmazást sohasem képeznek, hanem vagy az egyik, vagy a másik. L. 10. pont.

A beszámítható javadalmazásnak megfelelően jelenleg 4 féle nyugdíjcsoporthoz van és pedig:

I. az 1925. évi július hó 1. előtt 5.000/- és 5.100/M. E. 1924. számú —,

II. az 1925. évi július hó 1. és 1927. október hó 31. között, a 7.000/M. E. 1925. számú —,

III. az 1927. évi november 1. és 1930. évi június 30. között a 9.000/M. E. 1927. számú —,

IV. az 1930. évi július hó 1-től kezdve, a 3.260/M. E. 1930. számú rendeletek értelmében nyugállományba helyezettek csoportja.

Hogy a 4 féle nyugdíjcsoporthoz, az egyes rendfokokban és ezen belül az egyes fizetési fokozatokban, a beszámítható szolgálati évekhez képest mily összegű a beszámítható javadalmazás ezt a II—XI. táblázatok tüntetik fel.

32. A csendőrségi pótdíj és korpótdíj, valamint a közétkezési pénz mikor képez beszámítható javadalmazást?

33. Hány nyugdíjcsoporthoz van?

34. A beszámítható javadalmazás összege.

35. A nyugdíj mily összegű?

A nyugdíj a beszámítható javadalmazásnak az a %-a, amely % a beszámítható szolgálati időhöz igazodik.

A kiszámítás alapját tehát a beszámítható szolgálati idő és a beszámítható javadalmazás képezik.

Az állandó nyugdíjra igényt adó legkisebb szolgálati idő (9 év, 6 hó és 1 nap) után a beszámítható javadalmazás 40%-a, minden további év után pedig annak további 2%-a és így 40 évi (39 év 6 hó, 1 nap) beszámítható szolgálati idő után a teljes összegű, jelesen a 100%-os beszámítható javadalmazás, jelenleg ennek megfelelően csökkentett összege illetékes.

Időleges nyugdíjat élvezőknél a nyugdíj jelenleg — tekintet nélkül a beszámítható szolgálati időre — a beszámítható javadalmazásnak mindig 24%-át teszi. Kivétel a sérülési pótdíjban való részesülés, vagy a teljes munkaképtelenség esete, amikor ez 40%.

36. Hatvanöt évesek nyugdíja.

Az 1927. évi június hó 30-át követő időben a 65. életévüket betöltött és 1925. évi július hó 1. előtt nyugállományba helyezett, I. nyugdíjcsoporthoz (5.000/- és 5.100/M E. 1924. sz. rendelet) nyugállományu egyének részére, a 65. életév betöltése napját követő hó 1-től kezdve azt a nyugdíjat, kegydíjat, stb. kell újból megállapítani, amely az 1925. évi július hó 1. és 1927. évi október hó 31. között (II. csoportbeli nyugdíjasok 7.000/M. E. 1925. sz. rendelet) nyugállományba helyezettek részére illetékes. (Az 1927. XI. t.-c. 12. §-ának 1. bekezdésében nyert felhatalmazás alapján kiadott 6.670/M. E. 1927. sz. rendelet.)

Az új nyugdíjmegállapítás után elvileg mindenki a régi fizetési fokozatával azonos számú új nyugdíjfokozatba kerül. Kivétel az ezredesi és századosi rendfokozatnál van.

Mióta azonban a 39. pont alatt tárgyalt csökkentési rendeletek érvényben vannak, a nyugdíjak illetően új megállapításának jelenleg csak az altábornagyi és tábornoki nyugdíjaknál van, illetve volt gyakorlati jelentősége, a többi alacsonyabb rangosztályok utáni és a legénységi újbóli nyugdíjmegállapításoknál a nyugdíj összege ezzel az idő szerint nem emelkedik. Azért nem, mert a csökkentésekre vonatkozó rendeletek szerint ezredestől lefelé a zászlósi rangosztályig és a legénységénél a tiszthelyettesi (legrégeb, 1924. július hó 1. előtti alhadnagyi nyugdíjcsoporthoz nincs) rendfokozattól lefelé a csendőrig, illetve a próbacsendőrig is, ha nyugdíjat kap valamilyen címen az érdekelt próbacsendőr, mindig kedvezőbb, tehát nagyobb az I. nyugdíjcsoporthoz tartozók nyugdíja, mint a II. nyugdíjcsoporthoz tartozóké.

A csökkentések megszűnte után azonban természetesen az I. csoportbeliek nyugdíjánál a II. csoportbeliek nyugdíja lesz a kedvezőbb s akkor fogják csak részükre valószínűleg ezt a II. csoportbeli nyugdíjat utalványozni.

Ezen 65. évesek nyugdíját éppen ez okból, vagyis a nyugdíj-csökkenések megszüntetésének esetére állapítják meg újból, mert jelenleg a legtöbb esetben az újbóli megállapítás után is csak az előbbi, tehát az I. nyugdíjcsoporthoz tartozó nyugdíjat folyósítják továbbra is, mert az a kedvezőbb.

Az újbóli megállapítást kérni nem kell, azt hivatalból eszközlik. Kívánatos azonban a 65. életév betöltését megelőzőleg legalább 2 hónappal írásban bejelenteni a belügyminiszterium VI. b. osztályának, a nyilvántartó gazdasági hivatal útján a születési időt (év, hó, nap). A bejelentéshez csatolni kell a születési anyakönyvi kivonatot, vagy valamely közhatalóság által kiállított olyan okmányt, amely a pontos születési időt tartalmazza. Erre azért van szükség, mert a születési adatok nincsenek mindenkinél nyilvántartva. (90.163/VI. b. 1927. sz. belügyminiszteri körrendelet. Cs. K. 19/1927.)

Az I. nyugdíjcsoporthoz tartozó ezredeseknél 2, a II. nyugdíjcsoporthoz tartozó ezredeseknél pedig már 3 fizetési fokozat volt. A besorolás úgy történik, hogy aki a legalacsonyabb fizetési fokozatban volt, marad a legalacsonyabban, vagyis a 3.-ban. Aki az 1.-ben volt az az új 1.-be, vagy a 2.-be kerül. Az 1.-be az kerül, aki az ezredesi rendfokozatban legalább 4 évet és 1 napot ténylegesen szolgált, továbbá azok akik tábornoki címet és jelleget kaptak. A többiek az újonnan megállapított nyugdíj 2. fokozatába kerülnek.

A századosoknál az I. nyugdíjcsoporthoz tartozó századosoknál 4, a II. nyugdíjcsoporthoz tartozó századosoknál 3 fizetési fokozat volt. Ezeknél a besorolás úgy történik, hogy az I. csoport 1. és 2. fizetési fokozatbeliek, a II. csoport 1.-be, az I. csoport 3. fizetési fokozatbeliek, a II. csoport 2.-be és végül az I. csoport 4. fizetési fokozatbeliek, a II. csoport 3.-ba kerülnek.

1. A nyugdíj összegét, hogy kiszámíthatjuk, mindenképp előtte meg kell állapítani:

a) a beszámítható szolgálati időt (11. pont);

b) a beszámítható szolgálati időnek megfelelő százalékot (35. pont);

c) a havi beszámítható javadalmazást (31–34. pont).

2. Ezek ismerete után a nyugdíj a beszámítható havi javadalmazásnak annyi százaléka lesz, mint amennyi százalék a beszámítható szolgálati időnek megfelel. Ez a nyugdíj azonban jelenleg csökkentve van.

3. A csökkentés nélküli nyugdíjösszegekből tehát a csökkentésekre vonatkozó rendeletek (39. pont) szerinti százalékot (40. pont) le kell vonni s a megmaradt összeg lesz a ma élvezhető havi nyugdíj.

A nyugdíj kiszámításához gyakorlati példák:

1. a) ha a beszámítható szolgálati idő: 45 év, 7 hó, 21 nap (40 év); a) ezredes 1. fiz.

b) ennyi szolgálati idő után a beszámítható javadalmazás 100%-a jár; fok. IV. nyugdíjcsoporthoz.

37. Az I. nyugdíjcsoporthoz tartozó ezredesek és századosok fizetési fokozatba sorolása a II. nyugdíjcsoporthoz.

38. A nyugdíj kiszámítása. Példák.

c) beszámítható havi javadalmazás: $660 + 140 = 800$ pengő;

2. csökkentés nélküli havi nyugdíj: $\frac{800 \times 100}{100} = 800$ pengő;

3. csökkentett havi nyugdíj: $660 - \frac{660 \times 32}{100} + 140 - \frac{140 \times 50}{100}$
 $= 660 - 211.20 + 140 - 70 = 448.80 + 70 = 518.80$, illetve az I. táblázat 3. megjegyzése szerinti összehasonlítás után a régebbi nyugdíjakkal (lásd 37. pont is) $= 462.40 + 70 = 532.40$ pengő.

b) alezredes 1. fiz. fok. és II. fok. korpótdíj, IV. nyugdíjcsoport.

1. a) ha a beszám. szolg. idő: 44 év, 3 hó, 9 nap (40 év);

b) e szolg. idő után a besz. javad. 100%-a jár;

c) beszám. havi javadalm.: $458 + 162 + 30 = 650$ pengő;

2. csökk. nélküli havi nyugd.: $\frac{650 \times 100}{100} = 650$ pengő;

3. csökkentett havi nyugdíj: $458 - \frac{458 \times 32}{100} + 162 - \frac{162 \times 50}{100} + 30 - \frac{30 \times 50}{100}$
 $= 458 - 146.56 + 162 - 81 + 30 - 15 = 311.44 + 81 + 15 = 407.74$, illetve az I. táblázat 3. megjegyzése szerinti összehasonlítás után a régebbi nyugdíjakkal, $340 + 81 + 15 = 436$ pengő.

c) százados 1. fiz. fok. IV. nyugdíjcsoport.

1. a) ha a besz. szolg. idő: 35 év, 6 hó, 1 nap = 36 év;

b) e szolg. idő után a besz. jav. 92%-a jár;

c) besz. havi javad.: $287 + 153 = 440$ pengő;

2. csökk. nélküli havi nyugd.: $\frac{287 \times 92}{100} + \frac{153 \times 92}{100} = 264.04 + 140.76 = 404.80$ pengő;

3. csökkentett havi nyugdíj: $264.04 - \frac{264.04 \times 31}{100} + 140.76 - \frac{140.76 \times 50}{100}$
 $= 264.04 - 81.85 + 140.76 - 70.38 = 182.19 + 70.38 = 252.57$, illetve az I. táblázat 3. megjegyzése szerinti összehasonlítás után a régebbi nyugdíjakkal (37. pont is), $200.19 + 70.38 = 270.57 = 270.60$ pengő.

d) alhadnagy 3. fiz. fok. II. ny. csop.

1. a) ha a besz. szolg. idő: 47 év, 2 hó, 4 nap (40 év);

b) e szolg. idő után a besz. jav. 100%-a illetékes;

c) besz. havi javad.: 143.60 pengő;

2. csökk. nélküli havi nyugd.: $\frac{143.60 \times 100}{100} = 143.60$ pengő;

3. csökkentett havi nyugd.: $143.60 - \frac{143.60 \times 15}{100} = 143.60 - 21.54 = 122.06$, illetve az alhadnagyok VI. táblázatának * alatti megjegyzése szerint, 122.40 pengő.

e) tiszthelyettes, 2. fiz. fok. III. nyugdíjcsoport.

1. a) ha a besz. szolg. idő: 38 év, 6 hó, 1 nap = 39 év;

b) ennyi szolg. idő után a besz. javad. 98%-a jár;

c) besz. havi javadalmazás: 145.40 pengő;

2. csökk. nélküli havi nyugd.: $\frac{145 \cdot 40 \times 98}{100} = 142 \cdot 49$ pengő;
 3. csökkentett havi nyugd.: $142 \cdot 49 - \frac{142 \cdot 49 \times 21}{100} = 112 \cdot 57 = 112 \cdot 60$
 pengő.

1. a) ha a beszámítható szolg. idő: 37 év, 6 hó, 1 nap = 38 év; f) törzsőrmester, 1. fiz. fok IV. nyugdíjcsoport.
 b) ennyi szolg. idő után a besz. jav. 96%-a jár;
 c) besz. havi javadalmazás: 130 pengő;
 2. csökk. nélküli havi nyugdíj: $\frac{130 \times 96}{100} = 124 \cdot 80$ pengő;
 3. csökkentett havi nyugdíj: $124 \cdot 80 - \frac{124 \cdot 80 \times 19}{100} = 124 \cdot 80 - 23 \cdot 71 = 101 \cdot 09$, illetve az I. táblázat 5. megjegyzése szerint kerekben 100 pengő.

1. a) ha a besz. szolg. idő: 36 év, 11 hó, 3 nap = 37 év; g) őrmester IV. ny. díjcsoport.
 b) e szolg. idő után a besz. jav. 94%-a jár;
 c) besz. havi javadalmazás: 105 pengő;
 2. csökk. nélküli havi nyugdíj: $\frac{105 \times 94}{100} = 98 \cdot 70$ pengő;
 3. csökkentett havi nyugdíj: $98 \cdot 70 - \frac{98 \cdot 70 \times 19}{100} = 98 \cdot 70 - 18 \cdot 75 = 79 \cdot 95$, illetve az I. táblázat 4. megjegyzése szerint kikerelítve 80 pengő.

1. a) ha a besz. szolg. idő: 14 év, 6 hó, — nap = 14 év; h) csendőr 2. fiz. fok IV. nyugdíjcsoport.
 b) ezen szolg. idő után a besz. jav. 48%-a, illetve szanálva (42. pont) 28.8%-a jár;
 c) besz. havi javadalmazás: 80.40 pengő;
 2. csökk. nélküli havi nyugdíj: $\frac{80 \cdot 40 \times 28 \cdot 8}{100} = 23 \cdot 16$ pengő;
 3. csökkentett havi nyugdíj: $23 \cdot 16 - \frac{23 \cdot 16 \times 15}{100} = 23 \cdot 16 - 3 \cdot 47 = 19 \cdot 69 = 19 \cdot 70$ pengő.

Az ellátási díjak csökkentésére nézve a következő rendeletekben intézkedtek. 39. Csökkentések.

1931. évi szeptember hó 1-től kezdve 1932 június hó végéig (8. §. 2. bekezdés) az 5.000/M. E. 1931. számú —,
1932. évi január hó 1-től kezdve 1932 június hó végéig (14. §. 1. bekezdés) a 7.000/M. E. 1931. számú —,
1932. évi július hó 1-től kezdve 1933 június hó végéig (22. §. 3. bekezdés) a 3.000/M. E. 1932. számú —,
1933. évi március hó 1-től kezdve az előbbi határidők meghosszabbításával további rendelkezésig (17. §. 3. bekezdés) az 1.400/M. E. 1933. számú rendeletekben.

40. Táblázat a csökkenési %-okról. Hogy a 39. pont szerinti rendeletekhez képest kinek mennyi százalékkal kell a nyugdíját csökkenteni, azt az I. számú táblázat tünteti fel.

Ez a táblázat egyedül csak a havi nyugdíj csökkentésére vonatkozik, a lakáspénzre és családi pótléokra nem, mert a fenthivatkozott csökkentési rendeletek hatálya jelenleg csak a nyugdíjakra terjed ki.

A lakáspénzre nézve az 1934. I. t. e. alapján kiadott 1.630/M. E. 1931. sz. rendelet érvényes jelenleg. (87—99. pontok.)

A mostani családi pótlékok nem csökkentett, hanem a fenti 3.000/M. E. sz. rendelettel újonnan megállapított családi pótlékok. (100—120. pontok.)

41. Táblázatok a csökkentett és csökkentés nélküli havi nyugdíjakról. A 39. pont szerinti táblázatban feltüntetett csökkentési %-ok alkalmazásával a II—XI. sz. nyugdíjtáblázatokban nem mindig, sőt legtöbbször nem az e szerint csökkentett nyugdíjösszeget találjuk. Ennek oka a következő. Azoknál, akik 1925. július 1. (II. csoport), 1927. november 1. (III. csoport) és 1930. július 1. után (IV. csoport) helyeztetek nyugállományba, a csökkentési %-ok alkalmazása után mutatkozó nyugdíjat összehasonlítjuk az előbbi III., II., illetve I. nyugdíjsz csoportba tartozók megfelelően csökkentett nyugdíjával és amennyiben az előbbi csoportba, vagy csoportokba tartozók nyugdíja kedvezőbb, mint az, amely csoportba érdekelt (nyugállományba helyezésekor) tartozik, úgy az előbbi csoportba, vagy csoportokba tartozó azt a csökkentett összegű nyugdíjat folyósítják, amelyik a legkedvezőbb. (7.000/M. E. 1931. sz. rendelet 6. §. 3., 4., 6. — 3.000/M. E. 1932. sz. rendelet 8. §. 2., 3., 5. — 1.400/M. E. 1933. sz. rendelet 8. §. 1.) Pld. ha ma egy 40 évi beszámítható szolgálati idővel bíró, 1. fizetési fokozatba tartozó századost (lásd III. sz. táblázatot), kinek a csendőrségi pótdíj nélkül, a csökkentés nélküli tényleges havi fizetése 287 pengő, nyugdíjaznak, úgy annak, nem ennek a IV. és III. csoportbeli 287 P.-nek 31%-al csökkentett = 198.03 kereken = 198.00 P. nyugdíjat, sem a II. csoportbeli 256 P.-nek 23%-al csökkentett 197.12 kereken = 197.10 P. nyugdíjat, hanem az I. csoportbeli 204.— pengő, illetve annak folytán, hogy az I. csoport 1. és 2. fizetési fokozatbeliek a 7.000/M. E. 1925. sz. rendelettel a II. csoport 1. fizetési fokozatába kerültek, 217.60 pengő + 153.— P. csendőrségi pótdíj 50%-a = 76.50 = 294.10 pengő havi nyugdíjat folyósítják, mert ez a legkedvezőbb. Ez esetben ugyanis a havi 217.60 + 10% nyugdíjat akként csökkentik, hogy nem adják hozzá a 10%-ot, a csendőrségi pótdíjat pedig 50%-al csökkentik.

Vagy pld. az 1925. július 1. és 1927. október 31. közötti időben nyugállományba helyezett, 40 évi beszámítható szolgálati idővel bíró, 3. fizetési fokozatbeli alhadnagy csökkentett havi nyugdíja nem a havi 143.60 pengő beszámítható javadalmazás 15%-al csökkentett 122.06 kikerekítve = 122.10 pengő, hanem az 1925. július hó 1. előtti időben nyugdíjazott s ugyanesak 40 évi beszámítható szolgál-

lati idővel bíró, 1. fizetési fokozatbeli tiszthelyettes megfelelően csökkentett nyugdíja, vagyis havi 122.40 pengő, miután ez kedvezőbb. Lásd még a 38. pontban az *a), b), c), d), f)* és *g)* példákat.

Az ellátási díjak havi összegének csökkentésénél a 6 fillérvnyi összeget 10 fillérré kerekítik ki, az ezen alulit pedig figyelmen kívül hagyják.

Az államháztartás egyensúlyának helyreállításáról szóló 1924. **42. Szanálási levo-**
IV. t. c.-ben nyert felhatalmazás alapján kiadott 1924. évi 5.100/M. **nások.**
E. számú (röviden szanálási) rendeletnek a nyugdíjmegállapítások %-ára vonatkozó hatálya általában megszűnt, kivéve az I. fejezet 3. pont, a) bekezdését, mely szerint a 15 évnél kevesebb beszámítható szolgálati idővel nyugállományba helyezettek — az egyébként illetékes ellátásnak — csak 60%-ára tarthatnak igényt.

Ezek nyugdíját tehát: ha 9 év, 6 hó, 1 nap, vagy ennél több, de 11 évnél kevesebb szolgálati idejük van, 40% helyett, ennek 60%-ában, vagyis 24%-ban —,

ha 11 évnél több, de 12 évnél kevesebb szolgálati idejük van, 42% helyett, ennek 60%-ában, vagyis 25.2%-ban —,

ha 12 évnél több, de 13 évnél kevesebb szolgálati idejük van, 44% helyett, ennek 60%-ában, vagyis 26.4%-ban —,

ha 13 évnél több, de 14 évnél kevesebb szolgálati idejük van, 46% helyett, ennek 60%-ában, vagyis 27.6%-ban —,

ha 14 évnél több, de 15 évnél kevesebb szolgálati idejük van, 48% helyett, ennek 60%-ában, vagyis 28.8%-ban állapítják meg. Ezenkívül pedig a 39. pontban felsorolt rendeleteket is alkalmazzák a csökkentésekre nézve.

A fenti szanálási levonás nem alkalmazható azonban:

a) a 60-ik életév betöltésével;

b) teljes (100%-os) munka- és keresetképtelenség esetén és

c) az esetben, ha érdekelt sérülési pótdíjat élvez.

Akinek nyugállományba helyezésekor — annak folytán, hogy **43. Hatvan évek**
nem volt 15 évnél kevesebb beszámítható szolgálati ideje — nyug- **nyugdíja.**
díját szanálva állapították meg (lásd 42. pont), annak nyugdíját a 60-adik életéve betöltésekor — az 5.100/M. E. 1924. sz. rendelet I. fejezet 3. pontjában foglaltak figyelembevételére (szanálási levonás) nélkül — újból állapítják meg.

Ez az újbóli megállapítás mindig az ellátás felemelésével jár, mert pld. ha valaki addig a beszámítható javadalmazása 28.8%-át kapta, az a betöltött 60-ik éve után már 48%-ot kap, de természetesen megfelelően csökkentve. (39. pont.)

A felemelés a 60-ik életév betöltése napját követő hó —, ha pedig valaki a hó 1-én született, úgy ezen hó 1-vel kezdődik.

A felemelés egyedül és kizárólag csak a havi nyugdíjra terjed ki, a lakáspénzre tehát nem. (1.630/M. E. 1934. sz. rendelet.) Lásd 99. pont.

44. A nyugdíj folyósításának kezdete. (A tv. 14. §-a.) Az állandó és időleges nyugdíj a tényleges illetmények beszüntetését követő hó 1-vel kezdődik és havonként előre fizetik.

A kedvezményes ellátás az engedélyező miniszteri határozatban, a kivételes ellátás a minisztertanácsi engedélyben —, a kegyellátás pedig a legfelsőbb elhatározásban megjelölt időponttól kezdődik és szintén havonként előre illetékes.

45. A nyugdíj megszüntetése. A nyugdíj vagy külön intézkedés nélkül *megszűnik*, vagy *meg kell azt szüntetni*.

A nyugdíj annak a hónapnak a végével *szűnik meg*, amely hónapban a jogcím a nyugdíjigényre elenyészik. Megszűnik tehát anélkül, hogy a további kifizetésekre letiltó rendelkezést adnának, így a meghatározott időre utalványozott ellátásoknál, a határidő elteltével. (6. pont.) Ha pld. valakinek 1942 végéig időleges nyugdíjat folyósítottak, ez idő elmúltával elenyészik az igény és az időleges nyugdíj megszűnik anélkül, hogy a megszüntetésre külön intézkedést tennének. A megszüntetés iránt tehát nem kell jelentést tenni a miniszterhez.

A megszüntetésre külön rendeletet adnak. A megszüntetés lehet *időleges* (ezt úgy mondjuk, hogy a nyugdíj élvezete szünetel), vagy lehet *végleges*.

Meg kell szüntetni a nyugdíjat, ha érdekelt

1. meghal;

2. a csendőrségnél (katonaságnál) tényleges illetmények élvezete mellett újra alkalmazást nyer;

3. egy évnél hosszabb ideig, engedély nélkül, külföldön tartózkodik, a visszajövetelig, vagy az újbóli folyósításig (szünetelés);

4. magyar állampolgárságát elveszti, vagy a magyar állampolgárság mellett, idegen állampolgárságot is szerez;

5. engedély nélkül idegen hatalom szolgálatába lép;

6. oly büntetőbíróági ítéletben részesül, amely a nyugdíj elvesztését vonja maga után, (pld. ha valakit lefokozásra, vagy hivatalvesztésre ítélnék);

7. rokkant házi ellátást kap;

8. nyugdíjra igényt adó oly polgári szolgálatba lép, mely az állammal az ellátás szempontjából viszonzóságban van; a sérülési pótdíjat azonban ez esetben sem szünetlik meg, (a tv. 16. §. 2. bekezdése); csak napidíj, napibér, hetibér mellett való alkalmazás esetén a nyugdíjat sem, (a tv. 16. §.);

9. a csendőrségi (katonai) szabályzatok szerint a nyugállományból fogyatékbba jut, kivéve ha a katonai rendfokozatáról a nyugdíj további élvezetének meghagyása mellett leköszönt és leköszönését elfogadták, vagy ha katonai jellegét becsületügyi, fegyelmi, vagy közigazgatási úton veszti el;

10. a nyugdíj élvezetéről lemond, a lemondás tartamára (szünetelés);

11. hat hónapnál hosszabb szabadságvesztés büntetést kapott, a büntetés végrehajtásának tartamára (szünetelés), feltéve, hogy az ítélet nem vonja maga után az ellátás elvesztését.

Aki nem kapta meg valamely már szabályszerűen megállapított és utalványozott ellátási díját, vagy kevesebbet kapott, mint amennyire a vonatkozó törvények szerint igénye van és ezeknek a kiutalását *nem kérte*, az a fel nem vett járandóságot, vagy különbözetet csak 3 évre visszamenőleg kaphatja meg, az általa előterjesztett kérelmére. Az azon tuli időre az igény elévül. (1912. LXV. t.-c. 115. §.)

Ha pedig *kérte és az ellátás kiszolgáltatását megtagadták*, vagy a *folyósítását megszüntették*, akkor ezen közlés napjától számított 1 év elteltével évül el az igény.

Ugyancsak ha valakinek a tényleges szolgálata anélkül szűnt meg, hogy az illetmény, vagy az ellátás folyósításának megszűntetése, vagy kiszolgáltatásának megtagadása az érdekelttel közöltetett volna, az illetmény, vagy az ellátás kiszolgáltatására irányuló igény attól a naptól számított egy év elteltével szűnik meg, amely napon az érdekelt utójára teljesített tényleges szolgálatot. (L. még az 1934. I. t.-c. 6. §. 2. és 3. bekezdését.)

Az olyan nyugállományú csendőr egyén, aki az államkinestártól járó nyugdíján kívül egy külön nyugdíjintézet (nyugdíjalap) valamelyikének terhére is részesült 1924. évi július hó 1-ig ellátásban, amely nyugdíjintézet az állammal az érvényben levő jogszabályok, illetőleg az 5.100/M. E. 1924. sz. rendelet szerint a nyugellátás szempontjából viszonyosságban van, az 1924. évi július hó 1-től kezdődőleg, a részére többféle jogcímen járó ellátások helyett, csak egy jogcímen, tehát vagy az államkinestár, vagy a nyugdíjintézetek valamelyike terhére kaphat ellátást.

A nyugdíjat ebben az esetben az érdekeltnek a különféle nyugállománybahelyezések időpontjában betöltött állásai közül azután az állása után állapítják meg, amely állással magasabb összegű fizetés jár. A különféle nyugállománybahelyezések alkalmával figyelembe vett szolgálati időket azonban egybeszámítják s a nyugdíjat a magasabb összegű beszámítható javadalmazás alapulvétele mellett, a beszámítható szolgálati időnek megfelelő százalékkal állapítják meg.

Az így megállapított nyugdíjat teljes összegében vagy az államkinestár nyugdíjhitele, vagy azon nyugdíjintézet terhére folyósítják, melynek kötelékébe az érdekelt — viselt állása folytán — tartozott. (5.100/M. E. 1924. I. fejezet 23.)

Ha a nyugállományba helyezett csendőr egyén újból állami, vagy az állammal egyenlőnek tekintendő, vagy azzal az érvényben levő jogszabályok, illetőleg az 5.100/M. E. 1924. sz. rendelet szerint a nyugellátás szempontjából viszonyosságban álló állandó tényleges szolgálatba lép, a már folyósított nyugdíjat megszüntetik. (5.100/M. E. 1924. I. fejezet 24. b.)

46. A nyugdíj elévülése.

47. Kétféle nyugdíjat egyszerre senki sem kaphat az államkinestártól, stb.

48. Nyugdíjat és tényleges fizetést egyszerre nem élvezhet senki az államkinestártól, stb.

Az ily állásba újból szolgálatba lépett csendőr egyénnek csakis az új állással egybekötött fizetésre van igénye.

Amennyiben érdekeltet az új állásából nyugalomba helyezik, nyugdíját a különféle nyugalombahelyezések időpontjában betöltött állásai közül azután az állása után állapítják meg, amely állással magasabb összegű fizetés járt. A korábbi nyugállománybahelyezések alkalmával figyelembe vett és az újabbi alkalmazásban eltöltött beszámítható szolgálati időket azonban egybeszámítják és a nyugdíjat a magasabb összegű beszámítható javadalmazás alapulvétele mellett az együttes beszámítható szolgálati időnek megfelelő százalékkal állapítják meg.

Az előbbi bekezdés szerint megállapított nyugdíjat teljes összegében vagy az államkincstár, vagy az állammal a nyugellátás szempontjából viszonyosságban álló nyugdíjintézet terhére folyósítják aszerint, hogy az az állás, mely után a nyugdíjat a fentiek szerint megállapították, állami, vagy azzal egyenlőnek tekintendő állás, vagy pedig a nyugdíjintézet kötelékébe tartozó állás volt. (7.000/M. E. 1925.109.)

49. A nyugdíjigény fenntartása.

A nyugdíjigényt fenntartani a katonai nyugdíjtörvény szerint nem lehet. Lásd 259–261. pontokat.

B) Méltányosságból engedélyezhető ellátások.

50. Méltányosságból engedélyezhető ellátások.

Ezeknek 3 csoportját ismerjük, úgymint:

1. kedvezményes ellátás,
2. kivételes ellátás,
3. kegydíj.

1. Kedvezményes ellátás.

51. Kik kaphatnak kedvezményes ellátást? (A tv. 10. § 6 és 7. bek., az 1934. I. t.-c. 9. §.)

A belügyminiszter, a felülvizsgálati bizottság véleménye alapján, méltánylást érdemlő körülmények fennforgása mellett a pénzügyminiszter hozzájárulásával és a minisztertanácsnak előzetesen kikért engedélye alapján, kedvezményes ellátást ítélhet oda azoknak:

1. akiknek szolgálatképtelenségét bebizonyítottan a szolgálatteljesítése alatt szerzett súlyos betegség, vagy őket a szolgálatban ért baleset, vagy mindkét szemükre terjedő megvakulás, vagy pedig az a körülmény idézte elő, hogy mindkét szemük látóképessége olyan fokban csökkent, hogy csak igen nagy tárgyakat tudnak közvetlen közletről felismerni, illetőleg csak a világosságot tudják a sötétségtől megkülönböztetni, vagy akinek szolgálatképtelensége elmezavar folytán állott be; (a felemelés mérve a beszámítható javadalmazás 20%-ig terjedhet, egész kivételesen magasabb is lehet).

2. akik valamely súlyos betegség, vagy őket ért baleset folytán váltak szolgálatképtelenné és eddigi állásuknak megfelelő, minden polgári keresetre tartósan alkalmatlanokká; (a felemelés a beszámítható javadalmazás 20%-ánál több nem lehet).

A fenti két pont szerint engedélyezhető kedvezményes ellátás egyik esetben sem haladhatja meg a beszámítható javadalmazást.

A felemelést a belügyminiszter megszüntetheti, ha megszűntek azok a feltételek, amelyek alapján, annak idején az odaitétel történt.

Az 1934. évi I. t. c. 9. §-a szerint mindazon esetekben igényt lehet még tartani kedvezményes ellátásra, melyet az 1912. LXV. t. c. 42. §-a 1., 2., 5. és 6. bekezdésében, valamint az 1930. XXVI. t. c. 6. és 7. §-ában foglaltatnak. Lásd 263—265. pontokat.

Lásd 266. pontot.

Lásd 267. pontot.

Lásd 268. pontot.

2. Kivételes ellátás.

A belügyminiszter a pénzügyminiszter és minisztertanács hozzájárulásával beigazolt rászorultság esetén a törvényes mérték feléig, esetleg teljes összegéig terjedhetően kivételes ellátást ítélhet oda azoknak:

1. kiket rendfokozatukból elbocsátanak, vagy akik arról önként leköszönnek;

2. akik rendfokozatukat büntetőbírósi uton elvesztették;

3. akik ellen a büntetőbírósi uton ítéletet hoz, amely a nyugdíj elvesztését vonja maga után (kivéve a hűtlenség bűncselekményét);

4. akiket 6 hónapnál hosszabb szabadságvesztésszabadságra ítélték és az ítélet nem vonja maga után a nyugdíj elvesztését, e büntetés végrehajtásának tartamára.

A kivételes ellátás a minisztertanácsi engedélyben megjelölt időponttól kezdődik. Lásd 272. pontot.

A kivételes ellátások engedélyezése határozott, (jelenleg rendszerint 1—1 évre), vagy határozatlan időre történik s azokat a belügyminiszter átmenetileg, vagy végérvényesen megszüntetheti.

Az 1921. XXXII. t. c. 9. §-a alapján törvényes igényt nem lehet támasztani a kivételes ellátásra. Az érdekelt azt csak kérheti és a belügyminiszter azt engedélyezheti. Esetleges elutasító határozatát megindokolnia nem kell s az ellen nem lehet a m. kir. közigazgatási bíróságnál panaszt emelni.

Kivételes ellátás iránt a belügyminiszterhez kell folyamodni. A kérvényben fel kell sorolni: az elbocsátásnak, leköszönésnek, vagy a rendfokozat elvesztésének okát (vonatkozó okmányok, rendelet, jogerős ítélet becsatolandók), a családi és egyéb körülményeket, a különösen méltánylást érdemlő szolgálatokat, a szerzett érdemeket stb.

A kérvényhez csatolt hatósági bizonyítvánnyal igazolni kell:

1. folya nodó magyar állampolgárságát, családi állapotát, a feleség leánykori nevét, életkorát, a gyermekek számát és életkorát;

52. Mily esetekben lehet még kedvezményes ellátásra igényt tartani?

53. A kedvezményes ellátás kezdete és megszűnése.

54. Kedvezményes ellátás — sérülési nótádij.

55. A kedvezményes ellátás iránti kérvény mit tartalmazzon?

56. Kivételes ellátás kinek engedélyezhető. (A tv. 9. és 15. §.)

57. A kivételes ellátás kezdete.

58. Mennyi időre engedélyezik a kivételes ellátást?

59. Lehet-e törvényes igényt támasztani kivételes ellátásra?

60. Kitől kell kérni a kivételes ellátást és milyen okmányokat kell csatolni a kérvényhez?

2. a saját és a feleség, esetleg a gyermekek
 a) foglalkozását,
 b) foglalkozásából eredő keresetét,
 c) vagyoni és jövedelmi viszonyait,
 3. kérelmező munka- és keresetképességének fokát (hatósági orvosi bizonyítvánnyal);
 4. felmenő, oldalági rokonok (szülő, nagyszülő, testvér) foglalkozása, ezek kereseti, vagyoni és jövedelmi viszonyai.
 Csendőr nyugdíjas lásd 373. pontot.

3. Kegydíj.

61. Kegydíj.

Kegyellátást a katonai nyugdíjtörvény eredetileg nem ismert. Azonban most már a katonai nyugdíjtörvény hatálya alá tartozók is kaphatnak kegydíjat, mert az 1912. évi LXV. t. c. 121. §-ának határozmányait, a 7.000/M. E. 1925. sz. rendelet 117. pontja szerint, az 1921. XXXII. t. c. hatálya alá tartozó egyénekre, valamint ezeknek az idézett törvény értelmében egyébként igényjogosult hozzátartozóira is megfelelően alkalmazni kell. Lásd 277. pontot.

62. Mily esetekben lehet kegydíjért folyamodni?

Lásd 278. pontot.

63. Mily okmányokat kell a kegydíj iránti kérvényhez csatolni?

Lásd 268. és 279. pontokat.

64. Ki engedélyezi a kegydíjat, mily mérvben?

Lásd 280. pontot.

65. Mikor kezdődik a kegydíj, meddig tart és mikor szűnik meg?

Lásd 281. pontot.

66. Kegydíjasok családi pótléka.

Lásd 283. pontot.

67. Kegydíjasok lakáspénzt nem kapnak.

Lásd 284. pontot.

68. Kegyelmi előterjesztés mikor nem tehető?

Lásd 285. pontot.

C) Végkielégítés és nyugdíjmegváltás.

69. Végkielégítés és nyugdíjmegváltás.

A katonai nyugdíjtörvény hatálya alá tartozó csendőr egyének végkielégítésben nem részesülhetnek, sem nyugdíjukat nem válthatják meg, mert a törvény erre nézve rendelkezést nem tartalmaz.

Az özvegyek nyugdíjmegváltására egy esetben módot nyújt a törvény. Lásd 180. pontot.

Próbaesendőrök végkielégítését lásd 347–350. pontok alatt.

Azt mondhatjuk, hogy a végkielégítésnek a katonai nyugdíjtörvényben az időleges nyugdíj (lásd 6–9. pont) felel meg. Ez annyiban, hogy nem egy összegben fizetik ki, mint a végkielégítést, ennél kedvezőlenebb, viszont kedvezőbb annyiban, amennyiben nemcsak

1, vagy két évi nyugdíjösszeget kaphat az időleges nyugállományba helyezett, hanem — bár részletekben ugyan, de — akár 9 évig is kaphatja azt, melyhez — a végkielégítéstől eltérően — lakáspénzt is utalványoznak, sőt ha nős az érdekelt, még családi pótlékot is az időleges nyugdíj élvezeti időtartamára.

D) Várakozási illetményekkel való szabadságolás.

A várakozási illetmény ugyanolyan összegű, mint a nyugellátás. Utánna azonban sem adókat, sem nyugdíjjárulékot nem vonnak le.

A várakozási illetményekkel való szabadságolás azoknál, kiknek ellátásra még nincs igényük, 6 hónapon túl nem terjedhet, azoknál azonban, kiknek már állandó ellátásra van igényük, ez a szabadságolás 6 hónaptól 24 hónapig terjedhet egyfolytában és összesen.

A várakozási illetményekkel szabadságolt egyének ezen szabadságuk tartama alatt a tényleges állományuk közé tartoznak s mint ilyeneket létszám felett, az állományilletékes kerületi parancsnokság és nem az illetékes osztály- és központi gazdasági hivatalok tartják nyilván.

Legénységi állományú csendőr egyének a várakozási illetményekkel való szabadságolás tartama alatt egyenruhát nem viselhetnek.

Az az időtartam, melyet valaki várakozási illetményekkel szabadságon tölt, az ellátás megállapításánál beszámítható szolgálati időnek nem számít. Lásd 30. pont 2. alatt. (145.920/VI. c. 1932. 1932. évi 13. sz. Cs. K., 117.139/VII. c. 1933. 1933. évi 6. sz. Cs. K., 436.029/10.1934. 1934. évi 10. sz. H. K.)

E) Rokkantházi ellátás.

Rokkantházi ellátásra olyan vagyontalan, állandó nyugállományba helyezett katonai (csendőr) egyének van igénye, akinek ellátási díjai, a lakáspénz és sérülési pótdíj nélkül, nem haladják meg a százados mindenkori legmagasabb beszámítható javadalmazásának összegét és a törvény 3. §-ában felsorolt okok valamelyike folytán oly mérvben vált rokkanttá, hogy semmiféle foglalkozást nem folytathat, különös ápolásra és gondozásra szorul és emellett vagyontalan.

A rokkantházi ellátás kétféle, úgymint:

a) m. kir. katonai rokkantházban — és

b) ilyen rokkantházon kívül, a szabadon választott lakhelyen való elhelyezés.

Az a) alatt említetteknek a lakáspénz beszüntetése mellett a díjtalan lakás, fűtés, világítás, kiszolgálás, ápolás és gyógykezelés jár, a b) alatt említetteknek pedig a rokkanthavidíj és mindazon járandóságok, melyekben a többi nyugállományuk részesülnek.

A rokkantházba elmebetegeket, eskórosokat, fertőzőbetegeket, végül családtagokat nem vesznek fel.

Jelenleg még csak egy m. kir. rokkantház van, a budapesti

70. Várakozási illetményekkel való szabadságolás.

71. Rokkantházi ellátás. (A tv. 30—36. §§.)

72. Hányféle a rokkantházi ellátás és miket juttat az?

Külső-Soroksári uton levő volt 1848/49-es honvédmegőrzésben. Ez mint ilyen megszűnt s 1925 augusztus 1. óta m. kir. rokkant ház lett.

73 Csendőr egyén részesülhet-e rokkant házi ellátásban?

Elvileg igen, miután azonban csendőr egyén rokkant házi ellátásban ez idő szerint nincs, így bővebben e kérdéssel nem is foglalkozunk.

F) Sérülési pótdíjak.

74. A sérülési pótdíj hányféle? (A tv. 23-29. §§.)

A sérülési pótdíj állandó, vagy időleges. Odaitélése felülvizsgálat útján történik.

75. Kinek van igénye állandó sérülési pótdíjra? (A tv. 23. §-a.)

Állandó sérülési pótdíjra van igénye:

1. minden olyan csendőr egyénnek, szolgálati évekre való tekintet nélkül, aki saját hibáján kívül, a szolgálatteljesítés alatt (szolgálat által) megsérül, vagy megbetegszik s ezáltal tartósan szolgálatképtelenné válik. L. 5. pont 2. alatt. Az erre való igényt a sérülés, vagy megbetegedéstől számított 10 éven belül lehet érvényesíteni;

2. az 1929: XV. t. c. alapján végkielégített próbacsendőröknek.

76. Ki igényelhet időleges sérülési pótdíjat s meddig jár az? (A tv. 26. §-a.)

Időleges sérülési pótdíjat igényelhet az, akit várakozási illetményekkel szabadságnak, e szabadság tartamára, de legfeljebb 2 évig.

Az ezutáni újfolyos felülvizsgálat eredményéhez képest a sérülési pótdíjat, vagy meg kell szüntetni, vagy állandóan odaitélni, leszállítani, felemelni, esetleg az eddigi összegben tovább folyósítani.

77. Milyen összegű lehet a sérülési pótdíj tisztelnél? (A tv. 23. §-a.)

A törvény, továbbá az 1924. évi 5.100/M. E. sz. rendelet alapján a sérülési pótdíj összege tisztelnél a következő:

a) ha a tartós szolgálatképtelenség a szolgálat teljesítése alatt, vagy azzal szoros kapcsolatban az érdekeltnek saját hibáján kívül sebesülés, vagy súlyos sérülés (egészségrontás) folytán állott elő és ha az alábbi (b-g) pontok szerint magasabb összeg nem jár, havi 21.76 P.;

b) ha egyik kezét, vagy egyik lábát, vagy mindkét kezét, vagy mindkét lábát veszítette el, de a könyök-, illetőleg térdizület használható állapotban maradt, e testrészek mindegyikéért havi 32.64 P.;

c) ha egyik szemére megvakult, havi 32.64 P.;

d) ha egyik karját, vagy egyik lábszárát, vagy mindkét karját, vagy mindkét lábszárát veszítette el, e testrészek mindegyikéért havi 43.52 P.;

e) mindkét fülére teljesen megsüketült, vagy beszélőképességét teljesen elvesztette, továbbá a fejnek, mellkasi és hasiszerveknek oly mérvű sérülése, vagy megbetegedése, mi életműködésüknek oly lényeges csorbitásával, vagy akadályozásával jár, mely orvosi megítélés szerint a polgári életben legalább 2/3 (66.4/6-od %), kereset, vagy munkaképesség csökkenést okoz, havi 43.52 P.;

f) ha mindkét szemére megvakult, vagy látóképessége annyira csökkent, hogy csak igen nagy tárgyakat tud közvetlen közletről felismerni, illetőleg csak a világosságot tudja a sötétségtől megkülönböztetni, havi 87.04 P.;

g) ha bénulás folytán teljesen tehetetlenné vált, havi 108.80 P. A testrészek tartós hasznavehetetlenségét azok elvesztésével egyenlőknek kell tekinteni.

Tiszteknek akkor is a fenti összegű sérülési pótdíjak illetékesek, ha a sérülésüket annak idején a legénységi állományban szenvedték el, még abban az esetben is, ha rendfokozatukról leköszöntek, vagy azt elvesztették, elbocsáttattak, vagy kiléptek.

Legénységnél a 77. pont:

a)	alatt említett esetekben havi	13.60	P.
b)	„ „ „ „	20.40	„
c)	„ „ „ „	20.40	„
d)	„ „ „ „	27.20	„
e)	„ „ „ „	27.20	„
f)	„ „ „ „	54.40	„
g)	„ „ „ „	68.—	„

78. Milyen összegű a sérülési pótdíj a legénységnél?

A testrészek tartós hasznavehetetlenségére itt is az áll, amit a 77. pontban mondtunk.

Legénységi állományuaknak akkor is a fenti összegű sérülési pótdíjak járnak, ha sérülésüket havidíjas minőségben elszenvedett sebesülés stb. idézte elő.

Ujabb felülvizsgálat után, a törődöttség súlyosbodása esetén, a sérülési pótdíjat fel lehet emelni, illetve magasabb fokban lehet megállapítani.

Annak, aki hadiszolgálatteljesítés közben sérült meg, vagy rontotta meg egészségét, a 77. és 78. pontok szerinti sérülési pótdíjakat 50%-kal felemelteni kell számítani.

Ha ugyanannál a személynél a 77. pont b–f alattiak szerinti főbb eset fordul elő, akkor az egyes tételek szerint járó sérülési pótdíjakat összegezni kell, de ez az összeg tiszteknél havi 108.80 pengőt, rangosztályba nem sorozott havidíjasoknál és egyéb legénységnél havi 68 pengőt nem haladhat meg.

A sérülési pótdíjak a mesterséges testrészek fenntartásából és pótlásából felmerülő kiadások fedezésére is szolgálnak.

A sérülési pótdíj annak a hónapnak 1-ével kezdődik, melytől kezdve azt odaitélik, legkorábban azonban azon hónap elsejével, mely a felülvizsgálatra közvetlenül következik.

A sérülési pótdíj *szünetel*, ha érdekelt:

a) nyugdíjjogosultsággal járó olyan polgári szolgálatba lép, mely az állammal a nyugellátás szempontjából viszonyosságban van, vagy a tényleges csendőri (katonai) szolgálatra ilyen illetményekkel, vagy ilyenre való kiegészítéssel bevonul addig, míg e szolgálat tart; (tényleges szolgálat, vagy más közszolgálat alatt is folyósítható azonban lásd 83. pont.);

b) az élvezetéről lemond, a lemondás tartamára;

79. Fel lehet-e emelni a már egyszer megállapított sérülési pótdíjat?

80. Mennyi a sérülési pótdíj a hadisérülteknél és a többszörösen sérülteknél?

81. A sérülési pótdíjból kell fedezni a mesterséges testrészek pótlását.

82. A sérülési pótdíj kezdete, szünetelése és megszűnése. (A tv. 27., 28. §-a.)

c) engedély nélkül, egy évnél tovább külföldön tartózkodik, addig, míg vissza nem jön, ha csak erre az időre is külön nem engedélyezték.

Megszűnik a sérülési pótdíj, ha a jogosított:

a) meghal;

b) magyar állampolgárságát elveszti, vagy idegen állampolgárságot is szerez;

c) idegen hatalom szolgálatába lép;

d) hűtlenség büntetést követi el s ily címen elítélik.

83. A sérülési pótdíj a tényleges szolgálat alatt is élvezhető. A sérülési pótdíj a nyugdíjtól teljesen független és anélkül a tényleges szolgálat alatt is élvezhető, ha azt érdekelt, vagyontalan-ságára hivatkozva, szolgálati uton kéri.

84. Milyen kedvezményekkel jár a sérülési pótdíj élvezete? A sérülési pótdíj élvezete a következő kedvezményekkel jár:

1. a pótdíj adómentes;

2. azon jogosítottnak, kinek nincs 15 évi (14 év, 6 hó, 1 nap) beszámítható szolgálati ideje, a nyugdíja nem esik szanalási levonás (60%) alá. (lásd 42. pont c. alatt.);

3. lakáspénzt tekintet nélkül a beszámítható szolgálati időre, 90%-ban kapja, vagyis annyit, mintha 35 év beszámítható szolgálati ideje lett volna. (Lásd 93. pont 4. bekezdés.)

85. A sérülési pótdíj végkielégítés tárgyát nem képezheti. A sérülési pótdíj végkielégítés tárgyát nem képezheti, ezt végkielégítés esetén is tovább folyósítják.

86. Özvegynek sérülési pótdíj nem jár. A férj halála után az özvegynek nincs igénye semilyen sérülési pótdíjra.

G) Lakáspénz.

87. Kinek van igénye lakáspénzre? (A tv. 20. §-a.) Minden olyan csendőr egyénnek, akinek valamilyen címen nyugdíj jár, lakáspénz is illetékes.

Nyugállományba helyezéskor, amikor az ellátást megállapítják és folyósítják, rendszerint azt a lakáspénzt utalványozzák, mely a nyugállományba helyezettnek (várakozási illetményekkel szabadságoltaknak) utolsó állomáshelye szerint illetékes.

88. Az egy éven belüli lakóhelyváltás s az ezzel kapcsolatos lakáspénzváltás. Az ország területén belüli lakóhelyváltoztatás folytán, jelesen ha az utolsó állomáshelynél, vagy az előbbi lakhelynél alacsonyabb, vagy magasabb lakáspénzszámlába tartozó helységbe költözik a nyugállományba helyezett, a lakáspénz csak a nyugállománybahelyezés napjától számított 1 éven belül változik; felemelhetik, vagy leszállíthatják.

Az 1 évi határidő leteltével, az ország területén belül lakók lakáspénze többé nem változik.

Az egy évi határidő a várakozási illetményekkel szabadságoltaknál, a nyugállományba helyezés napjával kezdődik.

A választott lakhely szerinti lakáspénz igényre az utolsó állomáshellyel kapcsolatban bizonyos megköltöttségek vannak.

Az utolsó állomáshely szerinti lakáspénzt ugyanis mindenki (tiszték, legénység egyaránt) megkaphatja. Az utolsó állomáshely-nél magasabb lakáspénzosztályba tartozó helység szerint járó lakáspénzre való igény azonban már korlátozva van. A korlátozás a következő:

A tiszt, ha nem az I—II. vagy III. lakáspénzosztályba tartozó hely volt az utolsó állomása, hanem bármelyik alacsonyabba tartozó, akkor legfeljebb csak a III. lakáspénzosztály szerinti lakáspénzre tarthat igényt, még akkor is, ha letelepedési helye ennél (III.) magasabb lakáspénzosztályba sorol.

A legénység, ha nem az I., II., III. vagy IV. lakáspénzosztályba tartozó hely volt utolsó állomáshelye, hanem bármelyik alacsonyabb, akkor legfeljebb csak azt a lakáspénzt kaphatja, mely a IV. szerint illetékes, még akkor is, ha letelepedési helye ennél (IV.) magasabb lakáspénzosztályba tartozik.

A nyugállományba helyezéstől számított 1 éven belül a lakóhely változást mindig helyhatósági bizonyítvány és nem a rendőrség által kiállított lakbizonylat (Végzés) becsatolása mellett kell a gazdasági hivatal útján a belügyminiszternek bejelenteni. Ezen időn belül ugyanis, ha valaki annál kisebb lakáspénzosztályba tartozó helységbe költözik, mint ahol eddig lakott, lakáspénzét leszállítják; ha pedig magasabb lakáspénzosztályba tartozó helységbe költözik, akkor felemelik a 89. és 90. pontokban vázolt korlátozások figyelembevételével.

A bejelentéshez, vagy kérelemhez csatolt helyhatósági bizonyítványban külön fel kell tüntetni a letelepedés, illetve az átköltözöködés (az ingóságok átszállításának) pontos idejét (év, hó, nap). Amelyik helyhatósági bizonyítványban ezek az adatok nincsenek feltüntetve, azt pótlás végett visszaadják s a magasabb lakáspénzt esetleg csak a pótlással ellátott helyhatósági bizonyítvány beérkezése után folyósítják. Ez a helyhatósági bizonyítvány bélyegmentes.

A csonkaország helységei a lakáspénz szempontjából osztályozva vannak és pedig I—VI. osztályba. Amelyik helység az I—V. osztály egyikében sem fordul elő, az a VI. lakáspénzosztályba tartozik.

Hogy mely helységek sorolnak az egyes lakáspénzosztályokba, azt a XII. táblázat tünteti fel.

A lakáspénz megállapításánál a beszámítható 15 éven aluli, 15 évi, vagy ennél több, de 25 évnél kevesebb, 25 évi, vagy ennél több, de 35 évnél kevesebb, 35 évi, vagy ennél több szolgálati idő a viselt rendfokozat és a lakáspénzosztály a mérvadó.

Hogy mely helységek sorolnak az egyes lakáspénzosztályokba, gállati év — és milyen lakáspénzosztály után, mennyi lakáspénz illetékes az a XII. sz. táblából könnyen és gyorsan kivehető.

89. Tisztek nyugállományba helyezésükkor mely lakáspénzosztály szerinti lakáspénzt kaphatnak?

90. A legénység nyugállományba helyezésekor mely lakáspénzosztály szerinti lakáspénzt kaphat?

91. Helyhatósági bizonyítvány a lakóhely változásokról.

92. A helységek osztályozása lakáspénzek szerint.

93. Ki mennyi lakáspénzt kaphat?

A lakáspénz összegek megállapításánál az 5 filléren alul levő összegek elesnek, az ezen felüliek pedig 10 fillérnek számítanak.

Azon csendőr egyének, akik a beszámítható javadalmozás teljes összegével felérő kedvezményes nyugdíjban (1912: LXV. t. c. 42. §. és 1930: XXVI. t. c. 6. és 7. §.) vagy sérülési pótdíjban (1921: XXXII. t. c. 23—29. §§.) részesülnek (lásd 84. pont, 3. alatt), ezek beszámítható szolgálati idejükre való tekintet nélkül ugyanannyi lakáspénzt kapnak, mint a 35 szolgálati évvel bírók.

94. A lakáspénz esedékessége.

Bár a lakáspénzeket az ellátásban állók jelenleg havonta kapják, annak kezdetére, változására és megszüntetésére most is az eddigi, vagyis lakbérnegyedévi (február, május, augusztus, november) rendelkezések érvényesek. A lakáspénzt tehát az ellátásra való igény megnyílásának napját követő lakbérnegyedétől kezdődőleg fizetik. (Pld., ha valakit 1934 évi augusztus hó végével helyeztek nyugállományba, (várakozási illetményekkel szabadságoltak), annak a nyugállományuk részére előírt lakáspénz csak 1934. november hó 1-től kezdve válik esedékessé, (szeptember és október hóra még a ténylegeseket megillető lakáspénzt fizetik és pedig a javadalmozás terhére.) Vagy például, ha egy legénységi állományu egyén, akinek a VI. lakáspénzosztályba tartozó helyen volt az utolsó állomása és 1 éven belül egy a IV. lakáspénzosztályba tartozó helyre 1934. november 5-én költözött át, annak a magasabb, IV. lakáspénzosztály szerinti lakáspénzt, csak a következő lakbérnegyed, vagyis 1935. február 1-től, ha azonban az átköltözés a lakbérnegyed első havának első napján történik, ugy ezen lakbérnegyedétől jár.

Hasonló az eljárás a lakáspénzek leszállításánál és megszüntetésénél is. Pld.: egy várakozási illetményekkel szabadságolt egyént, ha valamelyik év június hó 1-vel újból ténylegesítenek, ennek havi várakozási illetményét május hó végével, lakáspénzét azonban csak július hó végével szüntetik meg. A június és július hónapokra járó lakáspénzt a központi illetményhivatal az illetékes gazdasági hivatalnak kiutalja, mely azt, vagy kifizeti az újból ténylegesített csendőr egyén részére a ténylegeseket megillető lakáspénz különbözettel együtt, vagy pedig, ha érdekelt laktanyaszerű (természetbeni) elhelyezésben részesül, akkor ezt a csendőrségi bevételi számlára befizeti. Vagy pld. lásd a 97. pontot.

95. Mily eljárás kell követni kincstári lakást birt egyéneknél:
a) akkor, ha a nyugállományuk lakáspénzére még nincs igénye?

Az, aki nyugállományba helyezésének időpontjában kincstári (természetbeni) lakásban lakott és bérnegyed közben akkor költözik ki abból, amikor még a nyugállományuk lakáspénzére nem nyílt meg az igénye, ez esetben a kiköltözés és nyugállományuk lakáspénzére való igény kezdetéig, minden napra annak a tényleges havi lakáspénznek 1/30-át folyósítják, amely érdekeltet a tényleges szolgálatban megillette volna az esetben, ha nem kincstári (természetbeni) lakásban lakott volna.

b) ha már a nyug-

Ha pedig érdekelt még akkor is kincstári (természetbeni) la-

kásban lakik, amikor már a nyugállományúak lakáspénze járna részére s az előbbi esethez hasonlóan szintén bérévnyegyed közben üritené ki a lakást, a szóban forgó napokra fenti számítással már a nyugállományúakat megillető lakáspénzt utalványozzák.

Az ellátást élvezők lakáspénzét általában megszüntetik minden olyan esetben, amikor a nyugdíjat megszüntetik, vagy ha a nyugállományú egyén oly állami, vagy azzal a nyugellátás szempontjából viszonyosságban álló intézménynél vállalt foglalkozást, mellyel együtt az 1.630/M. E. 1934. sz. rendelet szerint lakáspénz is illetékes

Megszűnik a lakáspénz az időleges nyugállományba helyezetknél a határidő elteltével. A megszüntetésre tehát külön rendeletet nem adnak. Egyebekben lásd a 94. pontot.

A lényeges szolgálatban, vagy nyugállományban ellátásra igényjogosult hozzátartozók nélkül elhalt csendőr egyén lakáspénzét, annak a lakbérnegyednek végével szüntetik be, amelyben az elhalálozás bekövetkezett. Ha az elhalálozás a lakbérnegyed első, vagy második hónapjára esik, a második és harmadik, illetve csak a harmadik hónapjára eső lakáspénzt az illetékes hagyatéki bíróságnak utalják ki.

Mindenki csak egy jogcímen élvezhet lakáspénzt. Akinek többféle címen van lakáspénzre igénye, ezek közül csak a magasabbat kaphatja meg, a kisebb összegűt megszüntetik.

Ha férj és feleségnek külön-külön igénye van lakáspénzre, akkor a kisebb összegű lakáspénznek csak a fele jár. Természetbeni lakás esetén a lakáspénzben részesülő házastárs lakáspénzét kell a kisebb összegű lakáspénzre igényjogosult házastársat megillető lakáspénznek 50%-ával csökkenteni. (3000/M. E. 1932. sz. r.)

Az életkor (60. év betöltése), valamint a teljes munka- és keresetképtelenség úgy, mint eddig, 1934. május hó 1-től kezdve, a lakáspénz megállapításánál már figyelembe nem jön, vagyis ezeknek nincs igényük arra a lakáspénzre, amelyet a 35 szolgálati évvel bírók kapnak. (Nyugellátásukat azonban ezentul is szanalási levonás nélkül kapják. Lásd 42—43. pont.) (1630/M. E. 1934. sz. rendelet.)

H) Családi pótlék.

Ezt a járandóságot nem a katonai nyugdíjtörvény, hanem a családi pótlékokról szóló 1912:XXXV. t.-c. alapján folyósítják az igényjogosultaknak.

A családi pótlék a csendőr egyének családtagjai után illetékes, illetve az egyéb családtagok után csak engedélyezhető járandóság.

A tényleges szolgálatban élvezett családi pótlékokra való igény folytatódik a nyugállományba való helyezés (várakozási illetmények-

állományúak lakáspénzére tarthat igényt?

96. A lakáspénz megszüntetése.

97. Igényjogosult hozzátartozók nélkül elhaltak lakáspénze.

98. Lakáspénzt csak egyféle jogcímen lehet élvezni.

99. Az életkor és keresetképtelenség mily befolyással bír a lakáspénz élvezetével kapcsolatban?

100. A családi pótlékról általában.

kel való szabadságolás, stb.) után is, ha az előirt feltételek még fennállanak akkor.

101. A családi pótlékra való igény. A nyugállományu csendőr egyénnek a vele közös háztartásban élő felesége és a szabályszerű életkort el nem ért törvényes vagy törvényesített édes- vagy mostoha gyermekei után van családi pótlékra igénye. A 109. pontban felsorolt egyéb családtagok után csak kérheti a családi pótlékot.

102. Közös háztartásban való élés. Szabályszerű életkor. Közös háztartásban való élés alatt: az egy fedél alatt való közvetlen együttélést értjük.

A szabályszerű életkor tisztek gyermekeinél a 24. életév, alhadnagyok, hasonlók „ „ 20. „ tiszthelytettől lefelé „ „ 16. „

betöltéseig terjed.

103. Időleges nyugállományuak családi pótléka. Időleges nyugállományu csendőr egyének a feleség és a szabályszerű életkort még be nem töltött gyermekeik után csak addig kapják a családi pótlékot, ameddig részükre az időleges nyugdíjat folyósították.

104. A családi pótlékot kérni kell. Nyugállományba helyezéskor, amely igényjogosult családtag után, az ellátást folyósító utalványrendeletben, családi pótlékot nem utalványoztak, ezt kérni kell.

105. Mily okmányok legyennek a családi pótlékra irányuló kérvény mellett? A feleség utáni családi pótlékra irányuló kérelemhez a házassági anyakönyvi kivonatot, vagy értesítőt, amennyiben pedig nem új házások, az együttélést igazoló helyhatósági bizonyítványt is kell csatolni.

Az újszülött gyermek utáni családi pótlék iránti kérelemhez csak a születési anyakönyvi kivonatot kell csatolni.

Nem újszülött gyermek utáni hasonló kérelemhez, a születési anyakönyvi kivonaton kívül, helyhatósági bizonyítványt kell bemellékelni arról, hogy a gyermek ellátatlan és bármilyen forrásból eredő jövedelme a havi 32 pengőt nem éri el, vagy nem haladja meg.

A feleség vagyoni viszonyait igazolni nem kell. Az állami, vagy a nyugellátás szempontjából az állammal viszonyosságban álló hatóságnál stb. szolgálatban álló, vagy ellátást élvező feleségre nézve lásd a 120. pontot.

106. A családi pótlék kérelmezésének előnye. A családi pótlékra vonatkozó kérelmeket az igény megnyitása után ajánlatos mielőbb előterjeszteni, mert a késedelmeskedés az érdekeltnek anyagi veszteséget jelent. Lásd 116. pontot.

107. A családi pótlékok élvezetével kapcsolatos igények. A családi pótlékok élvezetével kapcsolatos igények:

1. a féláru jegy váltására jogosító MAV arcképes igazolvány;
2. honvéd- és közrendészeti kórházakba való felvétel (más családtagok is kérhetik ugyan felvételüket, de ezek napi ellátási költsége több);
3. a hévizi és balatonfüredi csendőrségi gyógyházakba való be-

utalás; más családtagok is kérhetik ugyan felvételüket, de ezek napi ápolási költsége több.

4. tényleges csendőr egyének elmebeteg családtagjai ápolásra a Schwartzer szanatóriumba beutalhatók.

Alhadnagyoknak a 20., tiszthelyetteseknek stb. a 16. életévükön túl levő gyermekeik után, tanulmányaiknak befejezéséig, de legkésőbb a 24. életévük betöltéséig tanulmányi családi pótlék engedélyezhető abban az esetben, ha gyermekük valamely alsó, vagy középfoku tanintézetben, főiskolán, egyetemen tanulmányokat folytatnak, az alábbi feltételek mellett.

108. Tanulmányi családi pótlék.

A tanulmányokat kiváló eredménnyel kell folytatni és ilyenek az alsó- és középfoku iskolákban (elemi, polgári, gimnázium stb.) azt kell tekinteni, ha a gyermek a bizonyítványban feltüntetett kötelező tantárgyaknak legalább a feléből, az illető iskolára előirt szabályzat szerinti legjobb osztályzatot kapta. (Pld. amelyek iskolában a jeles osztályzat a legjobb és a bizonyítvány, összesen 13-at kitevő, kötelező tantárgya közül 7 jeles, ezt a tanulmányok kiváló eredménnyel való folytatásának tekintik az esetben, ha a többi 6 kötelező tárgy között elégtelen osztályzat nincs; amelyik iskolában a jelesen kívül kitűnő osztályzat is van, úgy a fentiek szerint 7 kitűnőnek kell a bizonyítványban lenni).

Arra a körülményre, hogy valamely tárgy főtantárgy, vagy melléktantárgy, nem tekintenek.

A kérdés elbírálásánál csakis a kötelező tantárgyakat, illetőleg az ezekből nyert osztályzatokat veszik figyelembe. A nem kötelező tantárgyak és az ezekből nyert osztályzatok, valamint magaviselet, szorgalom, írásbeli dolgozatok külalakja, tekintetbe nem jönnek.

Főiskolai és egyetemi tanulmányokat folytató gyermekek után akkor engedélyeznek tanulmányi családi pótléket, ha azok a kötelező colloquiumokat, alapvizsgálatokat, szigorlatokat az előirt időben bármilyen eredménnyel leteszik.

A 101., 103. és 108. pontokban említettekén kívül a belügy- 109. Egyéb családtagok után engedélyezhető családi pótlék.
miniszter a pénzügyminiszter előzetes hozzájárulásával még egyéb családtagok után is engedélyezhet családi pótléket és pedig:

1. szabályszerű életkort betöltött édes- vagy mostoha gyermek,
2. a törvényes édesanya, vagy édesanya,
3. a teljes árvaságra jutott törvényes unoka,
4. a nevelt (örökbe fogadott) gyermek után.

A most felsorolt családtagok közül csak egy személy után engedélyeznek családi pótléket. A házasságon kívül született természetes gyermeket, ha örökbe fogadja a nyugállományu csendőr egyén, e gyermekei mindegyike után engedélyezhelnek családi pótléket, ez esetben azonban az 1–3. alatt megjelölt családtagok után családi pótléket nem adnak.

110. Ki tekinthető nevelt gyermeknek? Nevelt gyermeknek tekintendő az olyan gyermek, kinek szülei már nincsenek, vagy ha vannak, azok tényleg és beigazoltan olyanok, hogy gyermekük eltartására és felnevelésére teljesen képtelenek.

111. Házasságon kívül született természetes gyermekét a legtöbb csendőr egyén akkor is örökbe fogadja, ha a gyermek édesanyjával köt utólag házasságot. Nem helyes eljárást követnek. Ily esetben előnyösebb, ha a gyermek törvényesítését kéri és csak a vérségi rokoni viszonyban nem álló gyermeket fogadják örökbe, mert a törvényesített gyermek után a belügyminiszter saját hatáskörében engedélyezi a családi pótlékot, míg az örökbe fogadott gyermek után, csak a pénzügyminiszter előzetes hozzájárulásával és a 112. pontban megkívánt feltételek igazolása esetén.

A házasságon kívül született természetes gyermek törvényesítésére az eljárás a következő: a törvénytelen gyermek természetes atyja elismeri, hogy a törvényesíteni kívánt gyermek az ő természetes gyermeke és írásban kéri a törvényhatóság első tisztviselőjétől (tehát a törvényhatósági joggal felruházott városok polgármesterétől, vagy a megyei alispántól) gyermekének törvényesítését. A kérvényhez a házassági anyakönyvi kivonatot és a gyermek születési anyakönyvi kivonatát kell csatolni. Ha az utólagos házasság által történt törvényesítést a polgármester, vagy alispán megállapította, elrendeli a törvényesítésnek a gyermek születési anyakönyvében való feljegyzését.

112. Milyen igazolások kellene az egyéb családtag utáni családi pótlék iránti kérelemhez? A 109. pontban felsorolt egyéb családtagok utáni családi pótlék kérelemhez, melyhez a 2.472/P. M. sz. rendelet szerinti 2 darab jegyzéket is becsatolja a gazdasági hivatal, mellékelni kell egy közhatósági orvosi bizonyítványt arról, hogy a figyelembe venni kért családtag teljesen munka- és keresétképtelen, továbbá egy helyhatósági bizonyítványt, amelyben igazolni kell, hogy:

1. a figyelembe venni kért családtagot folyamodó minden más támogatás nélkül kizárólag és állandóan maga tartja el és vele közös háztartásban él,

2. úgy a kérelmező maga, mint felesége, valamint a figyelembe venni kért családtag teljesen vagyonatlanok,

3. sem a folyamodónak az ellátáson felül, sem a figyelembe venni kért családtagnak nincsen külön jövedelme, vagy keresete s hogy ez utóbbi nyugdíjban, kegydíjban, vagy bármilyen ellátásban nem részesül,

4. kérelmező háztartásában nincsen más önálló keresettel bíró családtag,

5. a figyelembe venni kért családtagnak nincsen más olyan — a folyamodónál közelebbi — rokona, vagy hozzátartozója, aki az érdekelt eltartására lenne kötelezhető.

Az egyéb családtagok után családi pótlékot jelenleg rendszerint 1—1 évre engedélyezik. A családi pótlék további, folytatólagos engedélyezése iránti kérelmeket — amennyiben az egyszer már beigazolt feltételek továbbra is fennállanak — ajánlatos a lejárat előtt legalább 3 hónappal megújítani, ugyanolyan, de új igazolásokkal, mint amelyeket a folyamodó az előbbi kérelemhez becsatolt.

A családi pótlék összege:

1. tisztok és alhadnagyok gyermekei után egyenkint havi 12 pengő, feleségük után havi 6 pengő,

2. tiszthelyettesek stb. gyermekei után egyenkint havi 11 pengő, feleségük után havi 5.50 pengő.

A férjtől külön élő anya gondozása alatt álló (édes) gyermekek utáni családi pótlék az atyát illeti mindaddig, míg a bíróság (árvaszék) a gyermekek utáni családi pótlékot az anya kérelmére, az ő kezéhez ki nem utalja.

1. A feleség utáni családi pótlék annak a hónapnak az 1-től kezdve jár, melyben a kérelmet előterjesztik, illetve amikor az a gazdasági hivatalhoz beérkezik.

2. Újszülött gyermek után pedig annak a hónapnak az 1-jétől kezdve, melyben a gyermek született. Késedelmes bejelentés esetén, a bejelentés napját követő hó 1-től; a kérelem beterjesztés még nem késedelmes, ha a kérelmezés a gyermek születése napjától számított 30 napon belül történik. A bejelentés napja az, amikor a kérelem a gazdasági hivatalhoz beérkezik.

3. A tanulmányokat folytató és egyéb családtagok után az engedélyező miniszteri határozat keltét követő hó 1-től kezdve.

4. A törvényesített (még pedig úgy az utólagos házassággal, mint a kegyelmi ténnyel törvényesített) gyermek után járó családi pótlék a törvényesítésnek az anyakönyvben történt feljegyzése napját követő hó 1-től kezdve illetékes, feltéve, hogy a kérelmezés a törvényesítésnek az anyakönyvben történt feljegyzése napját követő 30 napon belül történik. Ezen túl levő kérelmezés esetén a bejelentés napját követő hó 1-től.

5. Olyan özvegy, vagy elvált nővel kötött házasság esetén, akinek előbbi házasságából, vagy házasságaiból, törvényes gyermeke, vagy gyermekei vannak, úgy a feleség, mint a gyermekek után a családi pótlék annak a hónapnak az 1-től kezdve jár, melyben az ez iránti kérvény a gazdasági hivatalhoz beérkezik, feltéve, hogy a házasságkötés és beérkezés napja között 30 nap még nem telt el. Ha a kérelmet ezen 30 napi időn túl küldik be, ez esetben a feleség után akkor is a beérkezés havának 1-től kezdve, — a gyer-

113. Megújítása az egyéb családtag utáni családi pótlék iránti kérelemnek.

114. A családi pótlék összege.

115. Nem atyai hatalom alatt élő gyermekek.

116. A családi pótlék kezdete.

mekek után azonban csak a beérkezés napját követő hó 1-től kezdve jár a családi pótlék.

117. A családi pótlék megszűnése:

A családi pótléket annak a hónapnak a végével szüntetik meg, melyben megszűnt az arra való igény.

a) a feleség után?

A feleség utáni családi pótléket megszüntetik ha:

1. meghal,

2. a férjjel nem él közös háztartásban; a külön élő feleség után a családi pótléket az esetben is megszüntetik, ha a férj egyébként gondoskodik a feleség eltartásáról, sőt még akkor is, ha a férjet tartásdíjra kötelezték (1925. évi 7.000/M. E. 69. pont.)

3. állami, vagy azzal viszonyosságban álló intézménynél alkalmazást nyer, vagy ilyentől nyugdíjat huz (1932. évi 3.000/M. E. IV. fejezet, 3. pont.).

b) a gyermek és egyéb családtagok után?

A gyermek és egyéb családtagok utáni családi pótléket megszüntetik, ha az

1. meghal,

2. bárhol olyan alkalmazást nyer, melynek értéke a havi 32 pengőt eléri (természetbeni és pénzbeli szolgáltatással együtt); ha valamely tanintézetben (nevelőintézetben) az ingyenes, vagy alapítványi hely csak a tanév tartama alatt nyújt ellátást és így a gyermekről a szünet alatt az érdekelt csendőr egyén tartozik gondoskodni, az ilyképen elhelyezett gyermeket abban az esetben kell ellátottnak tekinteni, ha az egész tanévre szóló ellátás értékének egy tizenketted része a 32 pengőt eléri, vagy meghaladja. (7.000/M. E. 1925. 68. pont, 3. bekezdés.)

3. ünnepélyes fogadalmat tett, szerzetes, vagy apáca lett,

4. bármilyen intézetben ingyenes, vagy legalább havi 32 pengőt jelentő alapítványi helyen van, vagy legalább ilyen összegű ösztöndíjat élvez,

5. tanoncnak megy s összes fenntartási költségeit a munkaadó ellenszolgáltatás nélkül adja (fenntartási költségek: ruházat, mosatás, étellemezés),

6. férjhez megy, megnősül,

7. 32 pengőt elérő önálló foglalkozást folytat,

8. katonai, csendőrségi szolgálatba lép,

9. többféle címen élvezett kis kedvezmények, vagy jövedelmek együttevő a 32 pengőt eléri.

c) mostoha gyermek után?

A mostoha gyermek utáni családi pótléket akkor szüntetik meg az előbb előadottakon kívül, ha:

1. édes anyja és mostoha apja nem élnek közös háztartásban,

2. a gyermek nevelési járulékot élvez.

d) általában?

Általában megszüntetik a családi pótléket, ha az igényjogosult, vagy családja életkörülményeiben oly változás állott be, mely maga után vonja a családi pótlék elvesztését is.

A nyugállományu csendőr egyénnek, minden olyan körülményt, mely a családi pótlékra való igény elvesztését vonja maga után (együttélés megszűnte, gyermekek ellátottsága, az egyéb családtagoknál valamelyik feltételnek megszűnése stb.) anyagi felelősség terhe mellett a nyilvántartó gazdasági hivatal útján a belügyminiszternek (VI/b. osztály), közvetlenül pedig a m. kir. központi illetményhivatalnak be kell jelenteni.

Az életkor (16, 20, 24 év) betöltését, valamint az időleges nyugdíj megszűnését a családi pótlék megszüntetése céljából bejelenteni nem kell, mert ez határidőre lévén folyósítva, azon idő elteltével, melyre folyósítva volt megszűnik és ugyse fizetik tovább. Megszüntetésükre tehát, külön intézkedést nem tesznek.

A közös háztartásban élő feleség után családi pótlék nem jár az esetben, ha a nyugállományú csendőr egyén felesége állami, vagy a nyugellátás szempontjából az állammal viszonyosságban álló hatóságnál, hivatalnál, intézetnél, vagy intézménynél stb. tényleges szolgálatban áll, vagy azoktól ellátásban részesül. (1932. évi 3.000/M. E. sz. rendelet IV. fejezet, 15. §. 3. bek.)

I. Nyugdíj előleg.

Az állandó ellátást élvező katona (csendőr) egyének részére gazdasági önállóságuk előmozdítása céljából, az utalványozott törvényszerű nyugdíj (lakáspénz és az esetleges sérülési pótdíj nélküli) 2 évi összegéig terjedhető kamatmentes előleg a nyugdíjelőleg.

Az előlegnyújtás célja az, hogy a szolgálat következtében megrokkant, továbbá a létszám csökkentés miatt a tényleges szolgálatból idő előtt megválni kényszerült nyugállományu egyén az új életpálya megalapozásához kellő anyagi eszköz birtokába juthasson, továbbá hogy az, aki már komoly polgári foglalkozást teremtett magának, ezen életpálya folytatáshoz anyagi támogatást nyerjen, nehogy kellő anyagi eszköz hiányában létfenntartása kockáztatva legyen.

Az előleget a kincstár érdekeinek feltétlen biztosítása mellett, a honvédelmi miniszter ítéli oda és folyósítja, miután mint kincstári követelést a m. kir. központi illetményhivatalnál előjegyezték.

A biztosítás módjai:

- jelzálog bekebelezés (tűzbiztosítással),
- életbiztosítás.

Engedélyezni lehet a nyugdíjelőleget:

- már meglevő ipari vállalkozásba való betársulásra, ha a vállalat életképes és működése eszelekvő (aktív),
- ipari vállalkozások megindítására, ha az előleget kérőnek ipari igazolványa van, vagy ezt az előleg engedélyezése után beszerzi,

118. Bejelentési kötelezettség a családi pótlék élvezetével kapcsolatban.

119. Mire nem terjed ki a bejelentési kötelezettség a családi pótlékkal kapcsolatban?

120. Mely esetben nem jár a közös háztartásban élő feleség után családi pótlék?

121. Mi a nyugdíj előleg?

122. Mi az előlegnyújtás célja?

123. Ki adja a nyugdíjelőleget?

124. Melyek a kincstári érdekek feltétlen biztosításának módjai?

125. Mire lehet a nyugdíjelőleget engedélyezni?

3. mezőgazdasággal egybekötött vállalkozás megindítására,
4. gazdasággal egybekötött építkezésre,
5. gazdaságok felszerelésére és beruházására,
6. kereskedelem üzésére.

126. Mire nem adnak nyugdíjelöléget?

Nem adnak nyugdíjelöléget: adósságok törlesztésére, egybefordítására (konvertálására) és kizárólag lakás célját szolgáló építkezésre, vagy ilyen ingatlan megvételére.

127. Hova kell a nyugdíjelölég iránti kérelmet intézni és mit tartalmazzon az?

Nyugdíjelölég iránti kérelmet — a nyilvántartó gazdasági hivatal útján — a belügyminiszter urhoz (VI./b. osztály) kell előterjeszteni és tartalmaznia kell: hogy milyen célra, mekkora összeget kér érdekelt és a kinstárt mily módon óhajtja biztosítani.

A kérvényhez sem hatósági igazolványok, sem telekkönyvi kivonatok, sem életbiztosítási kötvények, vagy más okiratok nem csatolandók.

Ezeket a biztosítási iratokat csak akkor kell beküldeni, ha a nyugdíjelölégért folyamodót, kérelme elintézéséről értesítik és ebben *fel is szólítják* a biztosítási iratok felterjesztésére.

128. Hogy kell visszaszafizetni a nyugdíjelöléget?

A visszafezetés (törlesztés) az előleg folyósításának havát követő hóban kezdődik és pedig az élvezett nyugdíj havi összegének $\frac{1}{3}$ -át kitevő 3-szor annyi havi részletben, mint ahány havi előleget odaítélnek (12 havi nyugdíjelöléget 36 hónap alatt kell letörleszteni). A törlesztési részleteket és az esetleges biztosítási díjakat érdekelt nyugdíjából a m. kir. központi illetményhivatal vonja le és utalja át a honvédelmi minisztériumnak. A visszafezetések részletkérdéseit az 1930. évi 20. sz. H. K. 56.813/4. 1930. sz. körrendelet tárgyalja.

129. A nyugdíjelölég nyújtás most szünetel.

A nyugdíjelölég folyósítás jelenleg szünetel. Az 1930. évi október hó 15-e óta így kérelmeket nem fogadnak el.

J. Temetési járulék.

(Lásd 187—191. pontok alatt.)

II. FEJEZET.

Elmebetegek ellátása.

A tényleges állományban elmebetegé lett csendőr egyént nyugállományba helyezik és ezután ugyanolyan ellátás illeti meg, mint bármely más nyugállományba helyezett az alábbi eltérésekkel.

A nyugállományba helyezést az elmebetegségnek megállapítása és elvileg a gondnokság alá helyezés előzik meg. (1931. évi 19. sz. Cs. K. 222.737 és az 1932. évi 2. sz. Cs. K. 225.873/VI c. sz. körrendelet).

130. Az elmebetegség megállapítása.

Az elmebetegség csak kórház jellegével bíró elmeegógyintézetben — valamelyik tudományegyetem elmeosztályán — vagy oly honvéd és közrendészeti kórházban állapítható meg, amely elmebeteg megfigyelő osztállyal is rendelkezik.

Abhoz, hogy elmebeteget zárt intézetbe (elmegyógyintézetbe) szállíthassanak, közhivatali orvosnak (honvéd vagy csendőr orvos, községi vagy körorvos, rendőr orvos, tiszti orvos, közkórházi orvos, kórház jellegével bíró elmegyógyintézetbeli orvos, stb.) az elmebetegséget igazoló bizonyítványa szükséges.

Ezen bizonyítvánnyal az elmegyógyintézetbe érkezőt csak ideiglenesen fogadhatják be, mint elmebeteget mindaddig, míg az elmegyógyintézet jelentése alapján, a területileg illetékes kir. járásbíró-ság, szakértő orvos közbenjöttével, az elmeállapotot megvizsgálattja s végzést hoz arról, hogy az érdekelt az elmegyógyintézetbe felvehető-e vagy sem.

A kir. járásbíró-ság végzését kézbesítik az elmegyógyintézet igazgatóján kívül annak, ki az elmebeteget az intézetbe felvételni kérte, az elmebeteg azon hozzátartozóinak, kinek neve a bíróság előtt ismeretes és végül az árvaszéki ügyésznek.

Ezen végzés alapján indítják meg a területileg illetékes kir. törvényszéknél a gondnokság alá helyezési eljárást. **131. Zárt intézetben való elhelyezés.**

Ezt kérhetik: az elmebeteg egyenes ágbeli rokonai az unokatestvérig bezárólag, az oldalrokonok, a házastárs, illetőleg törvényes képviselőjük, végül az árvaszéki ügyész keresettel.

A család a gondnokság alá helyezési eljárás megindítására nem kényszeríthető, ha erre nem hajlandó vagy nem képes annak költséges volta miatt.

Az árvaszék — addig, míg az elmebeteg gondnokság alá helyezését a kir. törvényszék kimondja s a rokonok meghallgatásával a gyámhatóság végleges gondnokot rendel — szükség esetén ideiglenes gondnokot rendelhet ki. Az ideiglenes gondnok hatásköre csupán a gondnokság alá helyezett személyi- és vagyoni ügyei felügyeletére terjed ki.

Az ideiglenes gondnok kirendeléseig a községi közgyám látja el az elmebeteg vagyona körüli felügyeletet. **132. Gondnokság alá helyezés.**

A rangosztályba sorolt elmebeteg havidíjast, gondnokság alá helyezés után azonnal nyugdíjazzák. Azt pedig, akit a beállott szolgálatképtelenség 6-ik hónapja után sem helyeztek gondnokság alá, az elmebetegséget megállapító orvosi bizonyítvány alapján felülvizsgálat nélkül, várankozási illetményekkel szabadságolják, ennek letelte után pedig tekintet nélkül arra, hogy gondnokság alá helyezték-e vagy sem, nyugdíjazzák. Ez a várankozási illetményekkel való szabadságolás a letelt 6-ik hónapot követő hó 1-vel kezdődik és legfeljebb 2 évig tarthat. Lásd 70. pont.

Elmebeteg legénységi állományu csendőr egyéneket az elmebetegség megállapítása után azonnal nyugdíjazzák. **133. Ideiglenes gondnoki kirendelés.**

A nem ön- és közveszélyes elmebetegeket hozzátartozóiknak házi ápolásba a lják. **134. Községi közgyám.**

Ha az elmebetegnek nincs oly hozzátartozója (házastárs, atya, **135. Elmebeteg tisztek.**

137. Házi ápolásba vétel.

137. Házi ápolásba vétel.

anya, nagyatya, finembeli oldalrokonok unokatestvérig bezárólag), ki őt házi ápolásba vehetné, akkor a kirendelt gondnok vagy ideiglenes gondnok, vagy közgyám tartozik házi ápolásra vételéről gondoskodni.

138. Tényleges állományú elmebeteg tiszték és legénység, valamint nyugdíjas elmebeteg tiszték milyen ápolásra tarthatnak igényt?

Ha az elmebetegnek elmeegógyintézetben való elhelyezését vagy további otthagását a házikezelésbeadással el lehet kerülni és ez utóbbit valamely segély nyújtásával lehet csak lehetővé tenni, a belügyminiszter, a rászorultság igazolása esetén, az illetőnek illetményeihez (ellátásához) pótlékot engedélyezhet. Ez a pótlék nem lehet nagyobb, mint az elmebeteg illetménye (ellátása) és a gyógyintézet ápolási költségei közötti különbözet.

Tényleges állományú, állandó ellátásra igényjogosultsággal bíró és okvetlenül zárt intézeti ápolást igénylő, ön- és közveszélyes elmebeteg csendőr egyéneket a kincstárral szerződéses viszonyban álló Schwartzter szanatóriumában, állandó nyugdíjigénnyel nem bírókat pedig valamely állami elmeegógyintézetben helyezik el, ha a beteg hozzátartozói másként nem intézkednek. Ugy a Schwartzter szanatóriumába, mint valamely állami elmeegógyintézetbe való beutalás iránt, a m. kir. 8. sz. honvéd- és közrendészeti helyőrségi kórház által kiállított orvosi lelet és vélemény alapján a belügyminiszter (VI. c. osztály) intézkedik. Ezen elmebeteg sűrű szükség esetén a 8. sz. honvéd- és közrendészeti helyőrségi kórházból közvetlenül is a Schwartzter szanatóriumba szállíthatók, ugyanakkor azonban a belügyminiszter utólagos hozzájárulását kell kikérni, az orvosi lelet és vélemény egyidejű felterjesztése mellett.

139. Elhelyezés a Schwartzter szanatóriumában.

Tiszteket a Schwartzter szanatóriumában, a katonai és állami elmeegógyintézet, első osztályával egyenlőnek tekinthető osztályban kell elhelyezni.

Legénységi állományú csendőr egyéneket pedig a második osztállyal egyenlőnek tekinthető osztályban helyezik el.

A próbacsendőröket nem a Schwartzter szanatóriumába, hanem katonai vagy polgári elmeegógyintézetbe utalják be és ott 3-ik osztályú elhelyezést nyernek. (1929: XV. t. c.)

140. Átalány a Schwartzter szanatóriumi elmebeteg ruházatára.

A Schwartzter szanatóriumában ápolt csendőr egyének ruházatának és fehérneműjének beszerzésére, továbbá egyéb kisebb szükségleteinek fedezésére átalány összeget fizetnek a szanatóriumnak.

Az átalányösszegek- és a szanatóriumi ápolási költségek kifizetését, elszámolását, a szanatóriumában elhelyezett csendőr egyének ügyeinek felügyeletével — a budapesti csendőr kerülettől — állandóan megbízott csendőr törzstiszt és a törzsgazdasági hivatal eszközli.

141. Miként folyósítják a Schwartzter szanatóriumában elhelyezett elmebeteg ellátását? Az ellátás megoszlása.

A Schwartzter szanatóriumában elhelyezett csendőr egyén ellátási díjaiból, az ellátásra egyébként igényjogosultsággal bíró hozzátartozónak, a családfő ottani elhelyezésének tartama alatt, azt az összeget (ellátási összeget) folyósítják, mely az elmebeteg csendőr

egyénnek halála esetén özvegyét és gyermekeit özvegyi nyugdíj és nevelési járulék címén az elhalálozást követő 4-ik hó 1-től, együttesen megilletné. Az elmebeteg csendőr egyén összes ellátásának (nyugdíj, lakáspénz) az ezen (eltartási) összesen felüli részét, az ápolási költségek fedezésére visszatartják, illetve letéti kezelés végett, a budapesti I. csendőr kerület címére utalványozzák.

Ha ez a *visszamaradt* (letétilen kezelt) összeg nagyobb, mint az ápolási és egyéb költségek összege, ezt a felesleget, egy havi ápolási költségnek megfelelő tartalék összeg visszatartása mellett, ugyancsak az igényjogosultnak, a gyermek gyámjának, vagy gondnokának kezeihez kell kiszolgáltatni, avagy pedig a feleségnek az esetben, ha férje gondnokául őt rendelték ki.

Legtöbbször késedelmesen terjesztik elő a gondnoki, vagy ideiglenes gondnoki kirendelésre vonatkozó kérelmet a törvényszékhez, illetve az árvaszékhez, pedig — felhívjuk a figyelmet, — hogy addig, míg ideiglenes gondnok sincs kirendelve, a szóban forgó felesleg összeget a hozzátartozó részére nem folyósítják, hanem csak a községi közgyám címére.

Abban az esetben, ha a *visszatartott* (letétilen kezelt) összeg kisebb, mint az ápolási és egyéb költségek összege, azt a különbözetet — ha az elmebeteg esetleges vagyonából, vagy más jövedelméből fedezhető nem lenne — a csendőrségi javadalmazásból fedezik.

A tényleges állományban elmebeteggé lett és a Schwartzer szanatóriumba beutalt legénységi állománybeliek, a nyugállományba helyezés után is a Schwartzer szanatóriumban maradhatnak és ez esetben ugyanazon elbánásban részesülnek, mint a 138–141. pontok szerinti tényleges állományú elmebeteg legénység.

A nyugállományban elmebeteggé lett legénységet, az elmebetegség megállapítása céljából, a hozzátartozók kívánságára, a budapesti 8. sz. honvéd és közrendészeti helyőrségi kórházba szállítják. Innen, a betegség megállapítása után — ha zárt intézeti elhelyezés szükséges, — valamelyik állami elmeegógyintézetbe utalhatók be.

Az ezen kórházakban való ápolási költségek azonban — fejedet hiányában — ez idő szerint sem a csendőrségi javadalmazást, sem a nyugdíjhitelt nem terhelhetik, hanem ezt kizárólag az elmebeteg és hozzátartozóinak jövedelméből, vagyonából stb. kell fizetni.

A teljesen vagyontalanok ingyenes ápolásban is részesíthetők az állami elmeegógyintézetekben, ha oly kis összegű ellátásban részesülnek, hogy azok az ápolási költségekre (különösen nő, gyermekes egyéneknél az eltartási díj levonása után) nem elegendők. Ez iránti kérelmek az elmeegógyintézet igazgatójánál nyújthatók be.

142. Nyugállományú elmebeteg legénység ápolása a Schwartzer szanatóriumban.

143. Nyugállományú elmebeteg legénység ápolása más elmeegógyintézetben.

144. Az ellátás megosztása más elme-gyógyintézetekben ápoló elmebeteg legénységi egyének-nél.

Az ellátást ugyanúgy osztják meg, mint a Schwartzter szanatóriumba beutaltaknál, azzal a különbséggel, hogy az ellátási díjon felüli összeget, nem a budapesti csendőr kerületnek, hanem a kirendelt gondnok, vagy ideiglenes gondnok kezéhez, illetve, ha még ilyen kirendelve nincs, a községi közgyám címére utalják ki. Lásd 141. pontot is.

145. Rendfokozatát elvesztett elmebe-tegekkel szemben követett eljárás.

Azon csendőr egyének, kik rendfokozatukról lemondtak, vagy azt elvesztették, sem saját, sem családtagjaik elmebetegsége esetén a leírt kedvezményekben nem részesülhetnek.

III. FEJEZET.

Özvegyek és elvált nők ellátása.

A) Az özvegyek első három havi ellátása.

146. Kik tartoznak az özvegyek és ár-vák közül a kato-nai nyugdíjtörvény hatálya alá?

Lásd 1. pont 3. alatt.

147. Három havi já-randóság.

A tényleges állományban, a várakozási illetményekkel szabad-ságot állományban, vagy nyugállományban elhalt csendőr egyén özvegyének az elhalálozás napját követő három hónapon át, il-letve lakáspénz tekintetében a férj halálát követő lakbérnegyed végéig, mindenkor az esedékesség napján, folytatólagosan, minden kérelmezés nélkül ki kell fizetni azokat a készpénzjárandóságokat, amelyek az elhalt részére járnának abban az esetben, ha még élet-ben volna.

Három havi készpénz járandóságok alatt a tényleges állomány-ban elhaltaknál a havidíjat (havizsoldot), lakáspénzt és családi pótlé-kot, a nyugállományban elhaltaknál a nyugdíjat, lakáspénzt és családi pótlékot, az elhalt özvegyeknél az özvegyi nyugdíjat, lakás-pénzt és nevelési járulékot kell érteni.

148. A járandóság:
a) meghatározása.

Ha az elhalt férj az elhalálozást követő három hónapon belül, a 65. életévét betöltötte volna és mint az I. (legrégibb) nyugdíjcsoport szerinti ellátásban részesülnek, magasabb összegű nyugdíjra lett volna igénye, ez a magasabb nyugdíj illetékes az özvegy részére is mégpedig a 65. év elérése napját követő hó, ha pedig a hó 1-én tölti be a 65-ik életévet, úgy ezen hó elsejétől kezdve az elhalálozást követő három hónap hátralévő idejére.

Ily özvegynek a nyugdíját is a II. nyugdíjcsoport szerint járó beszámítható javadalmazás figyelembevételével állapítják meg.

b) kifizetése.

A tényleges állományban elhaltak után a három havi járandóság kifizetése annál a csendőr osztály gazdasági hivatalnál történik, amely gazdasági hivatal élelmezési állományába az elhunyt tartozott. A nyugállományban elhaltak után a m. kir. központi illetmény hivatal utalja ki a járandóságot.

A három hónapra kifizetett járandóságot (lakáspénzt) az özvegy még abban az esetben sem köteles visszafizetni, ha részére valamely

okból, özvegyi nyugdíj nem állapítható meg. (L. 1924. évi 5100. M. E. sz. rendelet II. fejelet 16. pont.)

A három havi járandóságot a halálesetet igazoló halotti anyakönyvi kivonat (Értesítő) bemutatása után fizetik —, illetve utalják ki.

Ha a tényleges szolgálatban, illetőleg nyugállományban elhalt csendőregyén után az özvegyen kívül olyan nő, vagy nők maradtak hátra, akinek, vagy akiknek az elhunytal kötött házasságát a bíróság a férj hibájából, tartásdíj fizetésének kötelezettsége mellett jogerősen felbontotta és akik ezután újból nem mentek férjhez, továbbá a szülőtlenn árvákkal egyenlőknek tekintendő árva, vagy árvák is maradtak hátra, az özvegy a három havi járandóságoknak háromötöd részét kapja, a fennmaradó kétötöd részben pedig az említett nők és árvák egyenlő mértékben részesülnek.

Ha az elhaltnak özvegye nincsen és utána az előbb említett nő, vagy nők és az említett árva, vagy árvák is maradtak hátra, a három havi járandóságokban az említettek egyenlő mértékben osztoznak.

A három havi ellátásból csakis az özvegyi nyugdíjat és a nevelési járulékot terhelő adók és az országos tisztviselői betegsegélyezési alap járulék vonható le. Ezen kívül más levonásnak helye nincsen. Így nem vonható le az esetleg fennálló pénzügyi kölesön fennmaradt hátralékos része sem.

B) Özvegyi nyugdíjak.

A tényleges állományban (*várakozási illetményekkel vagy illetmények nélküli szabadságolás tartama alatt*) elhalt csendőr egyének özvegyeinek özvegyi nyugdíjra van igényük, ha a férj az elhalálozás időpontjában valóságban legalább 4 év, 6 hó és 1 napot szolgált.

A férj szolgálati idejére való tekintet nélkül akkor van igénye az özvegynek özvegyi nyugdíjra, ha a férj az ellenség előtt esett el, vagy ha halála bebizonyítottan az által következett be, hogy

a) hadiszolgálat teljesítés következtében saját hibáján kívül megsérült vagy egészségét tartósan megrontotta,

b) másként, de saját hibáján kívül, a szolgálat teljesítése alatt, a szolgálattal szoros kapcsolatban, a katonai (csendőrségi) szolgálat sajátosságai következtében, vagy pedig a szolgálati tartózkodásra kijelölt, vagy valamely szolgálat teljesítése közben érintett helyen uralkodó fertőző betegség következtében sérült meg, vagy rontotta meg tartósan egészségét,

c) elmebeteg lett, vagy eskorba esett, mindkét szemére megvakult, mindkét szemének látóképessége annyira csökkent, hogy csak igen nagy tárgyakat ismer fel közvetlenül közelről, illetőleg csak a sötétséget tudja megkülönböztetni a világosságtól, továbbá, hogy halálát, vagy beszélni képességét egészen elvesztette, vagy hírdés következtében tehetetlenné vált.

e) felosztása, özvegy, elvált nő és szülőtlenn árvák között.

149. Mi vonható le a három havi ellátásból.

150. Igény az özvegyi nyugdíjra:
a) tényleges állományban történt elhalálozás esetén:

b) nyugállományban történt elhalálozás esetén. Nyugállományban elhalt és állandó nyugdíj élvezetében állottak özvegyeinek igényük van özvegyi nyugdíjra, ha a házasságot a férjnek tényleges szolgálat teljesítése alatt, vagy tényleges szolgálathoz való belépés, vagy újra belépés előtt kötötték.

c) rendfokozatról való leköszönés esetén. Az olyan özvegynek, akinek férje rendfokozatról leköszönt, vagy azt nem büntetőbírói úton vesztette el, csak akkor van özvegyi nyugdíjra igénye, ha a rendfokozatról való leköszönés — vagy annak elvesztése a házasság megkötése után történt és a férj az elhalálozás időpontjában állandó nyugdíj élvezetében állott. (L. 1921:XXXII. t. c. 40. §.)

151. Nyugállományban nősültek özvegyeinek ellátása. Az olyan csendőr egyének özvegyeinek, akik nyugállományban nősültek és a házasságkötés után tényleges szolgálatot nem teljesítettek, özvegyi nyugdíjra akkor van igényük, ha a házasságot az illetékes parancsnokság engedélyével kötötték és

a) ha a házasság által a tényleges szolgálat alatt született gyermek törvényesített, vagy

b) ha a férj hadiévek beszámításával legalább 15 szolgálati évet valósággal eltöltött és a házasságot élete 62. évének betöltése előtt kötötte, vagy

c) ha a férj a házasságkötés idejében tiszteknél legalább havi 43 P. 52 f., illetőleg legénységi állományú egyénéknél legalább havi 27 P. 20 f. állandó sérülési pótdíjat élvezett.

151. Mely nyugállományú csendőr egyéneknek van szükségük nősülési engedélyre? A házasságkötéshez előzetes csendőrhatalósági engedélyre van szükségük az 1934. évi január hó 1-e után nyugállományba helyezett azoknak a csendőr egyéneknek, akik nyugállományban nősülnek és korábbi elhalálozásuk esetére özvegyeik részére biztosítani óhajtják az özvegyi nyugdíjra való igényt, feltéve természetesen, hogy az előző 151. pont a), b), c), alatt meghatározott feltételek valamelyike fennforog.

153. Ki adja meg a nősülési engedélyt? A nyugállományú csendőr havidíjasok részére a belügyminiszter (VI. c. osztály útján), a nyugállományú csendőr legénységi egyének részére az a csendőrkörületi parancsnokság, amelynek területén levő gazdasági hivatalnál a nősülendő egyén nyilvántartásban van.

154. Mikor nem adható meg a nősülési engedély?

A nősülési engedély nem adható meg akkor:

1. ha a nősülendő az 1921:XXXII. t. c. 8. §-a alapján (vagyis hivatalból) helyzetetett nyugállományba,
2. ha a nősülendő és az ara között 25 évnél nagyobb korkülönbség van.

155. Nősülési engedély iránti kérvények elbírálása. A nősülési engedély iránti kérvény elbírálására az A—57. jelzésű „Nősülési szabályzat-rendelkezései nyernek alkalmazást.

Nyugállományú csendőr tisztek — nősülésük esetén — házassági óvadék biztosítására nem kötelesek, tartoznak azonban igazolni, hogy a házasságkötés anyagi viszonyait hátrányosan nem befolyásolja.

Nyugállományú csendőr egyének nősülése rendfokozat szerinti —, avagy százalékos korlátozás alá nem esik.

A nősülési engedély iránti kérvényt a nyugállományú csendőr tiszteknek a belügyminiszter úrhoz (VI. c. osztály) címelve a területileg illetékes csendőr kerületi parancsnokságnál, a nyugállományú csendőr legénységi egyéneknek az illetékes csendőr kerületi parancsnoksághoz címelve, a nyilvántartó csendőr gazdasági hivatalnál kell benyújtaniok.

Budapest székesfőváros területén letelepedett nyugállományú csendőr legénységi egyének kérvényeiket ugyancsak az illetékes csendőr kerületi parancsnoksághoz címelve, a csendőrség központi gazdasági hivatalánál nyújtják be.

A nősülési engedély iránti kérvényhez csatolni kell:

a) a jegyesek keresztlevelét (születési bizonyítványát), illetőleg állami születési anyakönyvi kivonatát,

b) a jegyesek egyikének, vagy másikának kiskorúsága esetén a törvény szerint arra hivatott egyéneknek és hatóságoknak a házasságba való beleegyező nyilatkozatát,

c) ha a jegyesek egyike, vagy másika özvegy, az elhunyt házastárs halotti anyakönyvi kivonatát,

d) ha a jegyesek egyike vagy másika már házasságtalan élt, de házassága bíróilag felbontott, vagy semmisnek nyilvánított, az e házasság megkötését és felbontását (semmisnek nyilvánítását) igazoló okmányt,

e) a jegyesek nyilatkozatát arra nézve, hogy magukat egyházilag is eskettetni hajlandók és képesek,

f) legénységi egyének által becsatolandó még az ara szeplőtlen hirnevét, valamint a nősülendő állásának megfelelő társadalmi műveltségét és származását igazoló helyhatósági bizonyítványa is.

A házasságkötés megtörténtét az állami házassági anyakönyvi kivonat és az egyházi esketést tanúsító okmány csatolása mellett azonnal, de legkésőbb az állami házasságkötéstől számított két héten belül a nyilvántartó gazdasági hivatalhoz be kell jelenteni.

Nincs igénye az özvegynek özvegyi nyugdíjra:

a) oly esetben, amikor a házasságkötéshez engedélyre volt szükség, azonban a házasságot ezen engedély nélkül kötötték, kivéve, ha a férj a hadiszolgálat teljesítés következtében saját hibáján kívül sérült meg, vagy rontotta meg tartósan egészségét,

b) ha az özvegy a férj elhalálzásakor férjével nem élt életközösségekben és, vagy megbizonyítottan egyedül ő maga hibás ebben, vagy közmegebotránkozást okozó erkölcstelen életmódot folytat,

c) ha az özvegy nem magyar állampolgár, vagy más állampolgársága is van,

d) ha a férj nyugdíjának élvezetét azért vesztette el, mert a miniszter engedélye nélkül valamely idegen hatalom szolgálatába lépett, vagy mert ellene a büntetőbíróóság olyan ítéletet hozott, amely a nyugdíj elvesztését vonta maga után és ez alapon a nyugdíj élvezetét megszüntették,

156. Nősülési engedély iránti kérvények benyújtása és felszerelése.

157. A nősülés bejelentése.

158. Mikor nincs igénye az özvegynek nyugdíjra?

e) ha a feleség ellen férje elhalálozása előtt olyan büntetőbíró-sági ítéletet hoztak, amely a nyugdíj elvesztését vonná maga után. Méltánylást érdemlő esetekben azonban, kivéve az állam iránt tarlozó hűség kötelmeibe ütköző bűncselekményekért történt elítélés esetét, a miniszter a pénzügyminiszterrel egyetértőleg és a minisztertanács hozzájárulásával az özvegy részére, az özvegyi nyugdíj törvényes mértékének teljes összegéig terjedhető, ellátást engedélyezhet. (L. 1921:XXXII. t. c. 3. §., 15. §., 41. §.)

159. Az özvegyi nyugdíj összegének megállapítása.

Az özvegyi nyugdíj a férj havi beszámítható javadalmazásának 50%-a, melyet az időközi kormányrendeletek értelmében megfelelő %-al kell még csökkenteni. (L. XIII—XIV. sz. táblázatot.)

Az özvegy nyugdíja nem esik szanalási levonás alá. (L. 5100. M. E. sz. rendelet II. fej. 4. pont.) Ennek folytán, ha az elhalt férjnek nem volt 15 évi beszámítható szolgálati ideje, akkor az özvegyi nyugdíját az alapul veendő beszámítható javadalmazásnak annyi %-ával kell megállapítani, mint ahány %-os nyugdíj megilletné a férjet szanalási levonás nélkül. (L. XIII—XIV. sz. táblázatot.)

160. Példák az özvegyi nyugdíj kiszámítására.
a) nyugállományú tiszt özvegyénél.

a) Egy 1930. évi július hó elseje után nyugállományba helyezett 1. fizetési fokozatú őrnagy beszámítható javadalmazása 370 P. havidíj és 160 P. csendőrségi pótdíj. Az özvegynek illetékes a havidíj és csendőrségi pótdíj 50%-a. Tehát az özvegyet megilletné $185 + 80 = 265$ P. Azonban a havidíj és a csendőrségi pótdíj az érvényben levő 5000. M. E. 1931., 7000. M. E. 1931., 3000. M. E. 1932. és 1400. M. E. 1933. számú kormányrendeletek értelmében csökkentés alá esik és pedig a havidíj 32%-os csökkentés, a csendőrségi pótdíj 50%-os csökkentés alá. Ez alapon a fenti 185 P. csökkentés után $185 - 59.20 = 125$ P. 80 f. Ehhez a csendőrségi pótdíj 50%, vagyis 40 P. számítandó hozzá és így a végösszeg $125.80 + 40 = 165.80$. Ez az összeg azonban a táblázaton feltüntetett összeggel nem egyezik. Nem egyezik pedig azért, mert az 1933. évi 1400. M. E. sz. kormányrendelet értelmében a csökkentési %-ok alkalmazása után mutatkozó nyugdíjat össze kell hasonlítani a táblázaton feltüntetett előbbi csoportokba tartozó nyugdíjak megfelelően csökkentett nyugdíjaival. Ezek közül azt a csökkentett összegű nyugdíjat folyósítják, amelyek a legkedvezőbb. A nyugdíj összegének kiszámítása tehát a következő lesz:

az őrnagy havidíja 1924. évi július hó 1. után 272 P. Ennek 50%-a 136 P. ezt úgy kell csökkenteni, hogy az 5100/1924. sz. rendelet szerinti 10% felemelés elmarad. 1925. évi július hó 1-től a havidíj 336 P. volt. Ennek 50%-a 168 P. Ezt azonban csökkenteni kell és pedig 25%-al, tehát $168 - 42 = 126$ P. 1927. évi november hótól a havidíj 370 P. Ennek 50%-a 185 P. Ezt szintén kell csökkenteni és pedig 32%-al, tehát $185 - 59.20 = 125$ P 80 f. Miután így a jelen esetben az 1924. évi 5000. M. E. sz. rendelet szerinti 272 P. csökkentések utáni összege a kedvezőbb, lesz tehát az özvegyi nyugdíj összege: $136 + 40 = 176$ P.

Egy 1924. évi május hó végével 15 éven felüli szolgálati idővel nyugállományba helyezett 2. fizetési fokozatú százados özvegye nyugdíjának kiszámítása így történik:

mindenek előtt megjegyezzük, hogy ez a 2. fiz. fok. sorolt százados fizetési fokozata megfelel a mai 1. fizetési fokozatnak. A százados beszámítható javadalmazása 204 P. Az özvegyet megilleti ennek 50%-a, vagyis 102 P. Ez az érvényben levő rendeletek értelmében sem emelve, sem csökkentve nem lesz, tehát az özvegyet megilleti havi 102 P. özvegyi nyugdíj.

Vegyünk most egy olyan százados özvegyét, akinek férje a 2. fizetési fokozatban 1927. évi november hó végével lett, teljes szolgálati idővel, nyugállományba helyezve. A beszámítható javadalmazása volt 265 P. Az özvegyet megilleti ennek 50%-a, vagyis 132 P. 50 f. Ez az érvényben levő és már ismertett kormányrendeletek értelmében 31%-al lesz csökkentve, vagyis ez = 91 P. 43 f. Most újból kell a már ismertett összehasonlítást eszközölni, hogy a kedvezőbb, csökkentett nyugdíj összegét megkaphassuk. Az összehasonlítás eredménye a következő: A 2. fiz. fok. százados havidíja 1925. VII. 1. előtt 204 P. volt. Ennek 50%-a 102 P. Sem emelve, sem csökkentve nem lesz. — 1925. évi VII. 1-től a havidíj 232 P. volt, ennek 50%-a 116 P. Ez 23%-os csökkentés alá esik, vagyis 89 P. 32 f-t tesz ki. 1927. évi XI. 1-től a havidíj 265 P., ennek 50%-a 132 P. 50 f., ez azonban 31%-al lesz csökkentve, tehát = 91 P. 43 f. Tehát ezen összegek, vagyis a 91 P. 43 f., a 89 P. 32 f., közül a legkedvezőbb az 1925. évi VII. 1. előtti havi 204 P.-nek megfelelő 102 P. Az özvegynek tehát havi 102 P. özvegyi nyugdíj illetékes.

b) Tényleges szolgálatban 1930. évi július hó 1. után meghalt tiszthelyettes (1. f. f.) 140 P. havizsoldot és 40 P. csendőrségi pótdíjat élvezett. Ez összesen 180 P. Ennek 50%-a = 90 P., ezt az érvényben levő 1931. évi 5000 M. E., az 1932. évi 3000 M. E., az 1933. évi 1400. M. E. számú rendeletek alapján $15 + 4 + 2 = 21\%$ -al kell csökkenteni, vagyis 18 P. 90 f.-rel. Tehát az özvegyet megillető nyugdíj összege: 71 P. 10 f.

b) tényleges állományban elhalt tiszthelyettes özvegyénél.

A legénységi állományú egyéneknél a nyugdíjnál a csendőrségi pótdíj is ugyanolyan %-al lesz csökkentve, mint a havizsoldra eső rész.

c) 12 évi beszámítható szolgálati idő után 1931. évben nyugállományba helyezett őrmester özvegyének a következő módon számítják ki az özvegyi nyugdíját:

c) nyugállományban elhalt őrmester özvegyénél.

A férj beszámítható havizsoldja 70 P. volt és 35 P. csendőrségi pótdíjat élvezett. Ez összesen: $70 + 35 = 105$ P. Az özvegynek illetékes lenne 44%-os nyugdíj, vagyis 46 P. 20 f. Azonban az 1931. évi 5000. M. E., az 1930. évi 3260. M. E. sz., illetve az 1933. évi 1400. M. E. sz. rendeletek értelmében a nyugdíj 15%-os csökkentés alá esik, lesz tehát az özvegyi nyugdíj 46 P. 20 f. — 6 P. 93 f. = 39 P. 27 f., illetve kikerekítve 39 P. 30 f. (L. 1924. évi 5000.

M. E., 1925. évi 7000. M. E., 1927. évi 9000. M. E., 1931. évi 5000. M. E., 1932. évi 3000. M. E., 1933. évi 1400. M. E. sz. kormányrendeleteket.)

161. Táblázatok a csökkenés nélküli és csökkentett özvegyi nyugdíjakról. A XIII. és XIV. számú táblázat teljes tájékoztatást ad arra nézve, hogy az egyes rendfokokokban különféle szolgálati idővel rendelkezők özvegyeinek mily összegű özvegyi nyugdíj jár.

162. 65 éves özvegyek nyugdíja. Az 1925. évi július hó 1. előtt nyugállományba helyezett csendőregyének özvegyeinek nyugdíját, ha 65. életévüket betöltik, a betöltés napját követő hó 1-től, illetve ha ez a nap a hó elsejére esik, úgy ezen hó elsejétől kezdődőleg az 1925. évi 7000. M. E. számú kormányrendelettel rendszeresített beszámítható fizetés alapul vétele mellett kell megállapítani. Ezt az összeget azonban szintén csökkenteni kell a már ismertetett kormányrendeletek alapján. (L. I. táblázat: Megjegyzés 4. és 5. alatt.)

Ha a csökkentett összeg az előzőleg élvezett csökkentett ellátás összegénél alacsonyabb, továbbra is az eddigi ellátást utalványozzák mindaddig, amíg a nyugdíj csökkentésre vonatkozó rendeletek érvényben vannak.

Az utalványozás hivatalból történik, minthogy azonban a születési adatok nincsenek mindenkinél nyilvántartva, ajánlatos 2—3 hónappal előbb a 65. életév betöltését igazoló születési anyakönyvi kivonatot a belügyminiszter úrnak (VI. b. osztály), a nyilvántartó csendőr osztály parancsnokság gazdasági hivatala útján, a születési adatok feljegyzése végett, felterjeszteni.

163. Az özvegyi ellátás kérelmezése. Az özvegyi ellátás folyósítását kérni kell a belügyminiszter úrtól (VI. b. osztály) lehetőleg a férj elhalálása után mielőbb. A kérvény benyújtásakor a kérelemhez csatolni kell: a halotti anyakönyvi kivonatot, a házastársak születési anyakönyvi, és házassági anyakönyvi kivonatát, az életben levő, de még szabványos életkort el nem ért gyermekek születési anyakönyvi kivonatát, helyhatósági bizonyítványt arról, hogy az özvegy férjével az elhalálozásig közös háztartásban együtt élt, esetleg ha nem élt együtt, a különélés az özvegy hibájából történt-e, vagy nem. Helyhatósági bizonyítványt arról, hogy a temetésről ki, vagy kik gondoskodtak, úgyszintén helyhatósági bizonyítványt arról is, hogy a hátramaradt árva egyenkinti ellátottsága a havi 32 P.-t eléri-e vagy nem, vagy azt meghaladja?

Az elhalt férj után esedékes özvegyi nyugdíj a férj halálát követő negyedik hónap első napjától kezdődőleg jár. (L. 1924. évi 5100. M. E. rendelet II. fejt. 16. pontot.)

164. Az özvegyi nyugdíj folyósítása

Az özvegyi nyugdíj élvezetét meg kell szüntetni:

165. Az özvegyi nyugdíj megszűntetése.

a) ha az özvegy meghalt,
b) ha az özvegy újból férjhez megy,
c) ha az özvegy egy évnél tovább tartózkodott Magyarországon kívül, ha ezen kinttartózkodás külön engedéllyel engedélyezve nem lett,

d) ha az özvegy magyar állampolgárságát elveszti, vagy magyar állampolgársága mellett idegen állampolgárságot is szerez,

e) ha az özvegy közmegebotránkozást okozó erkölcstelen életmódot folytat,

f) ha az özvegy ellen a büntetőbiróság olyan ítéletet hoz, amely nyugállományuaknál a nyugdíj elvesztését vonná maga után,

g) ha az özvegy a nyugdíj élvezetéről lemond, e lemondás tartamára,

h) ha az özvegyet a büntetőbiróság hat hónapnál hosszabb tartamú szabadságvesztésbüntetésre ítéli és az ítélet nem vonja maga után a nyugdíj elvesztését, e büntetés végrehajtásának tartamára.

Az özvegyi nyugdíj élvezetét mindig annak a hónapnak a végével kell megszüntetni, amelyben az erre alapul szolgáló körülmény bekövetkezett.

A d) pont esetében — feltéve, hogy az egyéb előfeltételek fennforognak — az özvegy ismét a nyugdíj élvezetébe lép, ha a magyar állampolgárságot megszerzi és más állampolgársága nincsen, még pedig a megszerzést követő hónap elsejétől kezdődőleg.

Az e) pont esetében a miniszter az özvegyi nyugdíjat ismét folyósíthatja, ha a nyugdíj élvezetének megszüntetésére annak idején alapul szolgált ok már nem áll fenn. (L. 1921:XXXII. t. c. 49. §. és 1924. évi 5100. M. E. VI. fejj. 4. pont.)

Az olyan özvegy, aki az elhalt férje után az államkincstártól járó özvegyi nyugdíján kívül az állammal az érvényben álló jogszabályok, illetőleg az 1924. évi 5100. M. E. számú rendelet szerint a nyugellátás szempontjából viszonyosságban álló nyugdíjintézetek valamelyikének terhére is részesül özvegyi ellátásban, illetőleg, aki az államkincstár, vagy a szóban levő nyugdíjintézetek valamelyikétől járó özvegyi ellátásán kívül az államkincstár, vagy a szóban levő nyugdíjintézetek valamelyike terhére a saját alkalmaztatása után is részesül nyugdíjban, 1924. évi július hó 1-től kezdődőleg a részére megállapítható ellátások közül csak az egyik ellátást, még pedig a magasabb összegű ellátást (özvegyi nyugdíjat, vagy nyugdíjat) kaphatja meg teljes összegében, míg a másik, vagyis a kisebb összegű ellátásnak (esetleg ellátásoknak, özvegyi nyugdíjnak, illetőleg özvegyi nyugdíjnak, vagy nyugdíjnak) csak az 50%-át kaphatja.

166. Az özvegy kétszeres ellátottsága.

Tényleges szolgálatban álló nőtisztviselő, vagy egyéb nőalkalmazott, aki elhalt férje után az államkincstártól, vagy az állammal az érvényben álló jogszabályok, illetőleg az idézett rendelet szerint a nyugellátás szempontjából viszonyosságban álló nyugdíjintézetek valamelyikétől özvegyi ellátásban is részesül, az 1924. évi július hó 1-től kezdődőleg, a tényleges szolgálata tartama alatt, az özvegyi nyugdíjnak csak 50%-át kaphatja.

167. Özvegyi ellátás, ha az özvegy újból férjhez ment.

Csendőr egyének özvegyei, akiknek az özvegyi nyugdíj élvezetét újra férjhezmenésük folytán beszüntették, második férjük elhalálása után, vagy ha a második férjjel kötött házasságot jogerősen felbontották, vagy érvénytelennek nyilvánították, ismét az előbbi özvegyi nyugdíj élvezetébe lépnek és pedig annak a hónapnak elsejétől kezdődőleg, amely hónap a férj halálát, vagy a bírói határozat jogerőre emelkedését követi, feltéve természetesen, hogy időközben nem állottak elő olyan körülmények, amelyek az özvegyeket az özvegyi nyugdíj élvezetéből kizárják.

168. Elvált nő, nők ellátása.

Az a nő, akinek házasságát a bíróság jogerősen felbontotta, igényt tarthat, az egyébként megkívánt feltételek mellett özvegyi nyugdíjra akkor, ha nem ment újból férjhez, ha a házasság felbontását kimondó ítéletből kétségtelenül kitűnik, hogy a házasság kizárólag a férj hibájából bontott fel és ha a férj tartásdíj fizetésére volt kötelezve. Ez azonban nem jelenti azt, hogy a megkívánt tartásdíj fizetési kötelezettség okvetlenül bírói ítélettel mondassék ki, elegendő közjegyzői okiratban foglalt egyezség is, mert ez is érvényesíthető bírói úton.

Az ilyen nő részére — feltéve, hogy más igényjogosult özvegy nem maradt hátra és a tartásdíj fizetése a volt férj halálával megszűnt — a nyugdíjat a volt férjnek a házasság felbontását kimondó jogerős ítélet meghozatalának idejében viselt rendfokozatához és javadalmazásához képest kell megállapítani.

Ha a volt férj halálakor igényjogosult özvegyet is hagyott hátra, ez az özvegy és az elvált nő (esetleg nők) a férj halála után járó törvényes özvegyi nyugdíjban osztoznak.

Az elvált nő nyugdíja azonban, tekintet nélkül arra, hogy maradt-e hátra igényjogosult özvegy, vagy sem, nem haladhatja meg a második bekezdésben megállapított kiméretet és semmi körülmények között annak a tartásdíjnak az összegét, amelynek fizetésére a volt férj kötelezve volt.

Az esetben pedig, ha a tartásdíj élvezete az elvált nő részére a volt férj halála utánra is bármely alakban biztosítva van, akkor az elvált nő özvegyi ellátásra *igényt nem tarthat*.

Az a nő, aki olyan csendőr egyénhez ment nőül, akinek korábbi házasságát a bíróság jogerősen felbontotta, a teljes összegű nyugdíjra csak akkor tarthat igényt, ha férjének korábbi neje részére nem állapított meg özvegyi nyugdíj, vagy ha az e nő, vagy nők részére megállapított özvegyi nyugdíj bármely okból beszüntetetett. (Lásd 1921:XXXII. t. c. 47. §.)

Ha egy csendőr egyén nyugállományba helyezése után ugyanazt a nőt veszi feleségül, akivel még a tényleges szolgálata alatt kötött házasságát a bíróság jogerősen felbontotta, ebben az esetben a gyakorlat szerint az özvegy részére az özvegyi ellátást rendszerint folyósítják.

Ha a családfő a feleségével nem él közös háztartásban, de bíróilag elválasztva nincsenek és az életközösség megszakításában nem az asszony a hibás, célszerű, ha a férj tanúk előtt kiállított nyilatkozatot hagy hátra, kifejezve abban azt, hogy a házassági életközösség megszakításában nem a feleség volt a hibás. Az ilyen nyilatkozat elősegíti az özvegynek nyugdíjra való igényét, mert nem kell a haláleset után, hitelt érdemlő bizonyítékok, esetleges eredménytelen beszerzésével bajlódnia.

Ha a férj halálakor igényjogosult özvegyet nem hagyott hátra, az egyébként igényjogosult elvált nő részére járó özvegyi nyugdíjat — tekintet nélkül annak a tartásdíjnak az összegére, amelynek fizetésére a volt férj kötelezve volt — az özvegyi nyugdíj címén különben járó összegnek az 50%-ában, ha pedig a volt férj halálakor igényjogosult özvegyet is hagyott hátra — ugyancsak tekintet nélkül annak a tartásdíjnak az összegére, amelynek fizetésére a volt férj kötelezve volt — az igényjogosult özvegy részére járó özvegyi nyugdíjat, az özvegyi nyugdíj címén különben járó összegnek a 60%-ában, az elvált nő, vagy esetleg elvált nők részére együttesen járó özvegyi nyugdíjat pedig az özvegyi nyugdíj címén különben járó összegnek a 40%-ában kell megállapítani.

Ha az elvált nő, illetőleg az özvegy részére a fentiek szerint megállapított özvegyi nyugdíjak a tartásdíj összegével, vagy az elvált nő, esetleg elvált nők, illetőleg az özvegy vagyoni viszonyai nem állanak arányban, a miniszter a pénzügyminiszterrel egyetértőleg esetenként állapíthatja meg az elvált nő (nők), illetőleg az özvegy részére járó özvegyi nyugdíj összegét. Az ekként megállapított özvegyi nyugdíjnak összege, illetőleg az özvegyi nyugdíjaknak együttes összege az özvegyi nyugdíj címén különben járó összeget semmiesetre sem haladhatja meg. (Lásd 1921:XXXII. t. c. 50. §. és az 1924. évi 5.100/M. E. sz. rend. II. fej. 10. pontját.)

C) Méltányosságból engedélyezhető özvegyi ellátások

1. Kedvezményes özvegyi nyugdíjak.

Azoknak az özvegyeknek, akiknek férje békében bebizonyítottan valamely életveszélyes üzemben, vagy szolgálatban bekövetkezett baleset folytán, a baleset időpontjától számítva, legkésőbb egy éven belül halt meg, valamint azoknak az özvegyeknek, akiknek férje már betöltötte az állandó nyugdíj elérésére megkívánt legrövidebb szolgálati időt és a tényleges szolgálatban, vagy az utolsó tényleges katonai szolgálatból való kiválása után legkésőbb egy éven belül bebizonyítottan saját hibáján kívül, a szolgálat teljesítése alatt, a szolgálattal szoros kapcsolatban, a katonai szolgálat sajátosságai következtében, vagy pedig a szolgálati tartóz-

169. A férj nyilatkozata elvált felesége részére.

170. Az özvegyi nyugdíj megosztása, ha elvált nő is marad hátra.

171. Felemelt özvegyi ellátás.

ködésre kijelölt, vagy valamely szolgálat teljesítése közben érintett helyen uralkodó fertőző betegség következtében sérült meg, vagy rontotta meg tartósan egészségét, vagy elmebeteg lett, eskorba esett, mindkét szemére megvakult, mindkét szemének látóképessége annyira csökkent, hogy csak igen nagy tárgyakat ismer fel közvetlen közletről, illetőleg csak a sötétséget tudja megkülönböztetni a világosságtól, továbbá, hogy hallását, vagy beszélőképességét egészen elvesztette, vagy hűdés következtében tehetelenné vált és ezek miatt halt meg, a miniszter a pénzügyminiszterrel egyetértőleg beigazolt rászorultság esetén az illetékes özvegyi nyugdíjat, a nyugdíj 50%-áig terjedhető összeggel felemelheti.

172. Kedvezmények kiterjesztése.

Az 1934: I. t. c. III. fejezet 9. §-a, az 1912: LXXV. t. c. 55. §. (1)., (3)., (4)., (5)-ik bekezdésében, valamint a 62. §. (2)., (3) bekezdésében, továbbá az 1930: XXVI. t. c. 6. és 7. §§-ban foglalt kedvezményeket kiterjesztette a katonai nyugdíjtörvény (1921: XXXII. t. c.) hatálya alá tartozó özvegyekre is. Lásd 314–319. pontokat.

2. Kivételes özvegyi ellátások.

173. Kivételes özvegyi ellátás a férj rendfokozatának elvesztése esetén.

Az olyan özvegynek, akinek férje rendfokozatát büntelőbirósági úton vesztette el, a miniszter a pénzügyminiszterrel egyetértőleg a minisztertanács hozzájárulásával, méltánylást érdemlő esetben és beigazolt rászorultság esetén ellátást engedélyezhet az özvegy nyugdíj törvényes mértékének teljes összegéig. (Lásd 1921: XXXII. t. c. 40. §.)

174. Az özvegy elítélése esetén.

A 165. pontban *f)* alatt említett esetben, méltánylást érdemlő körülmények fennforgásakor, kivéve az állam iránt tartozó hűség kötelmeibe ütköző bűncselekményekért történt elítélés eseteit a miniszter a pénzügyminiszterrel egyetértőleg az özvegy részére az özvegyi nyugdíj törvényes mértékének teljes összegéig terjedhető ellátást engedélyezhet,

úgyancsak a 165. pontban *h)* alatt említett esetben, szintén méltánylást érdemlő körülmények fennforgásakor a miniszter a pénzügyminiszterrel egyetértőleg megengedheti, hogy az özvegyi nyugdíjat egészben, vagy részben erre az időre is utalványozhassák.

3. Özvegyi kegydíjak.

175. Özvegyi kegydíjak engedélyezése.

A kegydíj kegyelemből engedélyezett ellátás.

Az olyan özvegy részére, aki valamely törvényes kellék hiánya miatt nem részesülhet özvegyi ellátásban, a pénzügyminiszter és a minisztertanács hozzájárulása után az államfő kegyelmi ellátást engedélyezhet. A kegyelmi ellátás összege nem lehet nagyobb, mint amennyi a törvény szerint járna abban az esetben, ha a hiányzó kellékek meglénnének. Gyakorlat szerint kegyelmi ellátásra csak az

hozható javaslatba, aki teljesen vagyontalan, valamint teljes munkaes keresetképtelen.

A kegydíjas özvegyeknek lakáspénz nem illetékes.

176. Özvegyi kegydíj, lakáspénz.

Az özvegyi kegydíjakra nézve értelemszerű alkalmazást nyernek a 61—65, 67—68. és 277—285. pontokban előadottak.

177. Az özvegyi kegydíjakra vonatkozó egyéb határozványok.

D) Özvegyi végkielégítés és nyugdíjmegváltás.

Ha a tényleges szolgálat teljesítése közben elhalt csendőr egyének özvegyeinek csak azért nincsen igényük özvegyi nyugdíjra, mert a férj még nem töltötte be az ehhez szükséges valóságban eltöltött 4 év, 6 hó és 1 napot, úgy az özvegy részére egyszeri végkielégítést kell folyósítani, amennyiben valamely kizáró ok nem forog fenn, pld. engedély nélkül kötött házasság, elhalálozáskor az özvegy nem élt férjével együtt, az özvegy nem magyar állampolgár.

178. Özvegyi végkielégítés

A végkielégítés összegét a férj által élvezett évi fizetés (nyugdíjba beszámítható javadalmozás) egynegyedében kell megállapítani. (Lásd 1921: XXXII. t. c. 51. §., 1924. évi 5.100/M. E. sz. rendelet II. fej. 19. pontját.)

179. Az özvegyi végkielégítés összege.

A tiszték özvegyeinek nyugdíja e lörvénycikk alapján nem váltható meg. Legénységi állományu egyének özvegyei, ha újból férjhez mennek, az újabb házasságkötés napjától számított egy éven belül nyugdíjigényüknek, az özvegyi nyugdíj és lakáspénz kétévi összegével való megváltását kérhelik.

180. Az özvegyi nyugdíj megváltása.

E) Özvegyek lakáspénze.

Tényleges és nyugállományban elhalt csendőr egyének özvegyeinek, különleges ellátásban állóknak lakáspénz jár abban az esetben, ha egyébként is részesülnek özvegyi ellátásban.

181. Mikor van az özvegynek lakáspénzre igénye?

A tényleges, vagy nyugállományban elhalt csendőr egyén özvegyének a férj halálát követő lakbérnegyed végéig folytatólagosan ki kell fizetni azt a lakáspénzt, amely az elhalt részére járt volna abban az esetben, ha még életben maradt volna.

Az özvegy, elvált nő, vagy nők részére az özvegyi lakáspénzt a férj halálát követő második lakbérnegyedről kezdődően kell előzetes havi részletekben folyósítani.

Az özvegy részére a lakáspénzt annak a lakáspénzosztálynak megfelelően kell megállapítani, amely lakáspénzosztályba tartozik az a város (község), amelyben az özvegy a tényleges szolgálatban elhalt férjének elhalálozása napjától számított egy éven belül véglegesen tényleg letelepedett. A letelepedést és annak napját helyhatósági bizonyítvánnyal kell igazolni.

182. Tényleges állományban elhaltak özvegyeinek lakáspénze.

Ha a tiszti férj utóljára a III., vagy ennél magasabb, a legénységi állományba tartozó férj pedig a IV., vagy ennél magasabb

lakáspénzosztályba tartozó állomáshelyen teljesített utoljára szolgálót, az özvegy részére járó lakáspénzt az utolsó állomáshely szerint kell megállapítani akkor is, ha valamely magasabb lakáspénzosztályba tartozó helységben telepedett le véglegesen.

Ha a csendőr egyén tényleges szolgálatának tartama alatt természetbeni lakást élvezett és tényleges szolgálatának tartama alatt bekövetkezett elhalálozásának időpontjában ilyen lakásban lakott, az özvegy részére a természetbeni lakásból való kiköltözése napjától kezdve az elhalálozás napját követő lakbérnegyed végéig, annak a lakáspénznek aránylagos részét kell folyósítani, amely az elhaltat megillette volna abban az esetben, ha nem lakott volna természetbeni lakásban. Ha az özvegy később költözik ki, akkor az aránylagos részt vissza kell fizetni.

183. Az özvegyi lakáspénz összege.

Az özvegyi lakáspénz független a férj szolgálati idejétől. Rendfokozathoz és a lakóhelyhez igazodik és a férj tényleges szolgálata alatt járt kisebb, tehát nem a három családi pótlékos után járó, vagyis az 1931: XXVI. t. c. hatálybalépésének időpontjában érvényben volt 1928. évi 4.000/M. E. számú kormányrendelet szerint járt kisebb összegű lakbérének (lakáspénzének) 50%-a.

Lásd a XII. számú táblázatot!

184. Nyugállományban elhaltak özvegyeinek lakáspénze.

A nyugállományban elhaltak özvegyeinek lakáspénzét azon lakáspénzosztály szerint állapítják meg, amely lakáspénzosztályba tartozik az a város (község), ahol az elhalt férj utoljára állandóan tartózkodott.

185. Az özvegyi lakáspénz folyósítása és megszüntetése.

Lásd a 94. pontot!

186. Elvált nők lakáspénzének megosztása.

A férjétől törvényesen elvált és ellátásban részesülő nő az özvegy részére járó lakáspénznek a felére tarthat igényt és pedig azon lakáspénzre, amely lakáspénzosztályba tartozik az a hely, ahol az elvált nő (nők) a férj elhalálozásakor állandóan lakott, abban az esetben, ha ellátásra igényjogosult özvegy nem maradt hátra.

Ha a férj után özvegy és ellátásra igényjogosult elvált nő (nők) maradt hátra, az özvegy és az elvált nő (nők) az özvegyi nyugdíj megosztásának arányában az özvegy részére járó lakáspénzen osztozik. (Lásd az 1934:I. t. c. 4. §. 7/b. pont.)

F) Temetési járulékok.

187. Igény temetési járulékra.

A tényleges állományban —, vagy az 1934:I. t. c. életbelépte (tehát 1934. évi január hó 1.) — után a nyugállományban elhalt csendőr egyének özvegyeinek temetési járulékra van igényük férjük után. Ez a járulékok elsősorban az özvegyet illeti meg.

Nincsen igénye az özvegynek a temetési járulékra abban az esetben, ha a házastársak a házassági életközösséget megszüntették, kivéve, ha gyermekük nevelése érdekében, egészségi szempontból,

gazdasági, vagy hasonló, nem az ő személyi viszonyaikban rejlő okokból éltek külön egymástól.

Ha az elhalt után nem maradt igényjogosult özvegy, akkor a temetési járulékot osztatlanul elsősorban az elhalt gondozásában állott törvényes (törvényesített) utódoknak és ilyenek hiányában azoknak a törvényes örökösöknek kell kiadni, akik az elhalt állás szerű eltemetéséből felmerült költségeket saját vagyonukból fedezték, vagy pedig — ha a temetésről másként történt gondoskodás — az elhaltat a halálát megelőző utolsó betegségében ápolták.

Törvényes utódok alatt itt az elhalt kiskorú és nagykorú gyermekei tekintendők.

Örökösöknek pedig az elhalt szüleit és testvéreit kell tekinteni.

A 187. pontban előadottak érvényesek a nőtlen, vagy elvált, vagy gyermektelen csendőr egyén törvényes örököseinél is.

Minden más esetben a temetési járulékot egészen, vagy részben ama személynek lehet engedélyezni, aki igazolja, hogy a temetési költséget saját vagyonából fedezte, vagy pedig, ha a temetésről másként történt gondoskodás, az elhaltat a halálát megelőző utolsó betegségében ápolta.

Törvényes özvegyi ellátást élvezett elhalt özvegy után temetési járulékra tarthatnak igényt azok, akik az elhaltak gyógykezeléséről és eltemetéséről gondoskodtak. Ha a temetésről kórház, vagy egyesület gondoskodott, akkor ezeknek csak a tényleges temetési költség összege fizelhető ki, temetési járulék címén. Ez azonban nem haladhatja meg a 194. pontban meghatározott temetési járulék összegét.

A temetési járulék engedélyezését kérni kell. A kérelemhez a halotti anyakönyvi kivonaton (Értesítésen) kívül csatolni kell helyhatósági bizonyítványt arról, hogy az elhalt eltemetéséről a kérelmező gondoskodott. Abban az esetben, ha a temetésről nem hozzátartozó gondoskodott, ilyenkor a kérelemhez csatolni kell temetési költség számlát is.

A temetési járulék előlegképpen a nyilvántartó gazdasági hivatalnál, Budapesten a csendőrség központi gazdasági hivatalánál, Bőszörményi úti csendőr laktanya, Szegeden a kerületi parancsnokság törzsgazdasági hivatalánál nyugta ellenében azonnal (még az özvegyi nyugdíj, vagy a három havi ellátást kérő, illetve a Belügyminiszter úrnak (VI. b. osztály) teendő jelentés, illetve kérelem előterjesztése előtt) a halotti anyakönyvi kivonat egyidejű bemutatása mellett felvehető. Ilyen esetben, tehát amikor előlegképpen felvette a temetési járulékot, az arra igényt támasztó azt az előlegező gazdasági hivatalnak utalványozzák ki.

Kegydíjasok után temetési járulék nem illetékes.

188. Kik tekintendők törvényes utódoknak?

189. Kik tekintendők örökösöknek?

190. Az özvegy utáni temetési járulékra ki tarthat igényt?

191. Mikor és hogyan kell kérni a temetési járulékot?

192. Temetési járulék előleg.

193. Kegydíjasok temetési járuléka.

194. Mennyi a temetési járulék összege? A temetési járulék összege a tényleges állományban elhalt férj után az elhalálozás hónapjában járt és az érvényben levő kormányrendeletek értelmében csökkentett beszámítható javadalmazásnak (havidíj, havizsold, csendőrségi pótdíj, esetleg élvezett korpótdíj), a nyugállományban elhaltaknál pedig az elhalálozás havában járt csökkentett nyugdíjnak a kétszerese. (Lásd 1921:XXXII. t. c. 37., 65. §§-it.)

IV. FEJEZET.

Árvák ellátása.

195. Az árvák három havi járandósága. Tényleges szolgálatban, illetve nyugállományban elhalt csendőr egyén, vagy elhalt özvegye után, ezeknek olyan szülőtlenn, vagy a szülőtlenn árvákkal egyenlőknek tekintendő árvái részére, akik a meghatározott életkort még nem töltötték be és ellátatlanok, az elhalálozás napját követő három hónapon át, mindenkor a járandóságok esedékességének napján folytatólagosan kifizetendők azok a készpénzjárandóságok, amelyek az elhalt részére ez alatt a három hónap alatt járnának abban az esetben, ha még életben volna. (Lásd még a 148–149. pontot is.)

196. A három havi járandóságot kinek fizetik ki? Ezeket a járandóságokat a kirendelt gyám kezeihez kell kifizetni. (Lásd 1924. évi 5100. M. E. sz. rendelet III. fejezet 6. pontot.)

Amennyiben az elhalálozáskor még nem lenne gyám kirendelve, úgy a járandóságokat az árvák lakóhelyén illetékes közgyám címére utalják ki.

A három hónapra kifizetett összegeket a szülőtlenn árvák az esetben sem kötelesek visszafizetni, ha részükre nevelési járulék nem állapítható meg.

Olyan szülőtlenn árva részére is folyósítható a három havi készpénzjárandóság, akit szabályszerű életkorának betöltése előtt nagykorúsítottak.

197. Ki tekintendő szülőtlenn árvának? Az, akinek atyja és anyja nem él.

198. Kik tekintendők szülőtlennekkel egyenlőknek? Azok tekintendők szülőtlennekkel egyenlő árváknak, akiknek anyja özvegyi nyugdíjra igényt nem tarthat, vagy özvegyi nyugdíját valamely oknál fogva tartósan, vagy átmenetileg elvesztette.

199. Ki nem tekintendő szülőtlenn árvának? Nem tekinthető szülőtlenn árvának az olyan gyermek, akinek mostoha anyja a gyermek édesatyja után özvegyi nyugdíjat élvez.

200. Kik után illetékes a nevelési járulék. Hivatásos csendőr egyének szabályszerű életkort még be nem töltött, ellátatlan árváinak nevelési járulékra van igényük, ha törvényes származásúak, vagy ha őket a szülők utólagos házasságával, vagy legfelsőbb kegyelemből törvényesítették.

Az a körülmény, hogy a szülők házasságát jogerősen felbontták, vagy érvénytelennek nyilvánították, a nevelési járulékra való igényt nem zárja ki. (Lásd 1921:XXXII. t. c. 52. §-t.)

Nincsen igénye az árvának nevelési járulékra:

a) ha az árva nem magyar állampolgár, vagy más állampolgársága is van, magyar állampolgárság megszerzése esetén a nevelési járulékra való igény, ha az összes előfeltételek fennforognak, a megszerzést követő hónap elsejével nyílik meg,

b) ha az árva ellen atyjának elhalálózása előtt olyan büntetőbíróági ítéletet hoztak, amely nyugállományú egyéneknél a nyugdíj elvesztését vonná maga után, méltánylást érdemlő esetben azonban, kivéve az állam iránt tartozó hűség kötelmeibe ütköző bűncselekményekért történt elítélés eseteit, a miniszter a pénzügyminiszterrel egyetértőleg és a minisztertanács hozzájárulásával, az árva részére a nevelési járulék törvényes mértékének teljes összegéig terjedő ellátást engedélyezhet. (Lásd 1921:XXXII. t. c. 53. §.)

A nevelési járulékot az anyának, vagy a mostoha anyának, ha azonban ezek nem élnek, vagy nincsenek megbízva a gyermek tartásával és nevelésével, a gyámnak kell kiszolgáltatni. (Lásd 1921:XXXII. t. c. 56. §.)

Az anya, vagy a gyám köteles a nyilvántartó osztály parancsnokság gazdasági havatala (Budapesten a központi gazdasági hivatal) útján a belügyminiszter úrnak (VI. b. osztály) azonnal bejelenteni, megfelelő okmányok csatolása mellett azt: ha az árva házasságot köt, ha az árva ellátottá válik, ha az árva meghal.

A nevelési járulék összege az atyátlan árva részére kijáró özvegyi nyugdíj $\frac{1}{5}$ -e. Ezt azonban még ugyanolyan $\frac{1}{5}$ -al kell csökkenteni, mint amilyen $\frac{1}{5}$ -al az anya nyugdíja csökkentetik.

A nevelési járulék élvezete a havidijasok gyermekeinél a gyermek 24 éves, a legénységi állományú egyének gyermekeinél a 17 éves életkor betöltéséig, vagy a korábban bekövetkezett ellátásig tart.

Az árvát akkor kell ellátottnak tekinteni, ha az árva bárhol alkalmazást nyer és a pénzbeli, vagy természetbeni javadalmazás egyenkinti, vagy együttes összege a havi 32 P.-t eléri, vagy azt meghaladja.

Ha az árva tényleges katonai szolgálatra vonul be, az árva a tényleges katonai szolgálatának tartamára ellátottnak tekintendő.

Ha valamely tanintézetben (nevelőintézetben) az ingyenes, vagy alapítványi hely csak a tanév tartama alatt nyújt ellátást, az ilyenképpen elhelyezett gyermeket abban az esetben kell az egész évre ellátottnak tekinteni, ha az egész tanévre szóló ellátás értékének egytizenkettel része a havi 32 P.-t eléri, vagy meghaladja.

Nem lehet az árvát ellátottnak tekinteni akkor, ha valamely elmeegógyintézetben teljesen ingyenes ápolásban részesül. (Lásd 1912:LXV. t. c. 71. §. és 1925. évi 7000. M. E. 114. p.)

Az esetben, ha az özvegynek alkalmazásából kifolyólag gyermeke után családipótléokra és ugyanannak a gyermeknek elhalt atyja után nevelési járulékra is van igénye az özvegy részére a két járandóság közül azt kell folyósítani, amelynek megállapítását az igény-

201. Mely árvák után nem illetékes a nevelési járulék.

202. Kinek fizetik ki a nevelési járulékot.

203. Az árvával kapcsolatos bejelentési kötelezettség.

204. A nevelési járulék összege.

205. Meddig jár a nevelési járulék.

206. Mikor tekintik az árvát ellátottnak.

jogosult kéri. (Lásd 1925. évi 7000. M. E. sz. rendelet 114. pontját.)

Családi pótlékot és nevelési járulékot egyidejűleg ugyanazon egyén nem kaphat.

207. Szülőtlén árvák nevelési járulékának összege.

Szülőtlén árvák nevelési járulékát, az özvegyi nyugdíj kétötödében kell megállapítani. (Lásd 1921:XXXII. t. c. 54. §., 55. §., 1924. évi 5100/M. E. II. fejezet 13. pontját.)

A szülőtlén, vagy ezekkel egyenlőnek tartandó árvák részére a miniszter a pénzügyminiszterrel egyetértőleg a nevelési járulék fel-emelését engedélyezheti az özvegyi nyugdíj kétötödének 50%-ig abban az esetben, ha az atya 9 év és 6 hó beszámítható szolgálati idő betöltése előtt saját hibáján kívül, szolgálat teljesítés alatt, a szolgálattal szoros kapcsolatban, a szolgálat sajátosságai következtében, vagy pedig a szolgálatra kijelölt, vagy valamely a szolgálat teljesítés közben érintett helyen uralkodó fertőző betegség következtében sérült meg, vagy rontotta meg tartósan egészségét, elmebeteg lett, eskorba esett, mindkét szemét megvakult, mindkét szemének látóképessége annyira csökkent, hogy csak igen nagy tárgyakat ismer fel közvetlen közelből, illetőleg csak a sötétséget tudja megkülönböztetni a világosságtól, továbbá, hogy hallását, vagy beszélő képességét egészen elvesztette, vagy hűdés következtében tehetetlenné vált. (Lásd 1921:XXXII. t. c. 55. §.)

208. Szülőtlén árváknak lakáspénz nem jár.

A szülőtlén árváknak lakáspénzre nincsen igényük.

209. A szülőtlén árvákkal kapcsolatos bejelentési kötelezettség.

A szülőtlén árvák általános bejelentési kötelezettségére ugyanaz áll, mint amik a 203-ik pontban vannak megjelölve.

210. A nev. járulék folyósítása.

A nevelési járulékot az elhalálozást követő negyedik hónap első napjától kezdődőleg havonként előre fizetik. (Lásd 1921:XXXII. t. c. 57. §. és az 1924. évi 5100. M. E. sz. rendelet III. fejezet 6. p.)

211. A nev. járulék megszüntetése.

A nevelési járulék élvezetét *be kell szüntetni*:

- a) ha az árva meghal,
- b) ha az árva házasságra lép,
- c) ha az árva egy évnél hosszabb ideig tartózkodott Magyarországon kívül, ha a külföldi tartózkodás külön nem volt engedélyezve,
- d) ha az árva magyar állampolgárságát elveszti, vagy a magyar állampolgárság mellett idegen állampolgárságot is szerez,
- e) ha az árva közmegebotránkozást okozó erkölcstelen életmódot folytat,

f) ha az árva ellen a büntetőbiróság olyan ítéletet hoz, amely nyugállományú személyeknél a nyugdíj elvesztését vonná maga után, méltánylást érdemlő esetben azonban — kivéve az állam iránt tartozó hűség kötelmeibe ütköző bűncselekményekért történt elítélés eseteit — a miniszter a pénzügyminiszterrel egyetértőleg a minisztertanács hozzájárulásával az árva részére a nevelési járulék törvényes mértékének teljes összegéig terjedhető ellátást engedélyezhet,

g) ha a havidiás árvája a 24 életévet, legénységi állományú egyének árvája pedig a 17 életévét betölti,

h) ha az árva már előbb nyert ellátást,

i) ha az árvát a büntetőbíróóság *hat hónapnál* hosszabb tartamú szabadságvesztésbüntetésre ítéli és az ítélet nem vonja maga után a nevelési járulék elvesztését, e büntetés végrehajtásának tartamára, méltánylást érdemlő esetekben a miniszter a pénzügyminiszterrel egyetértőleg a minisztertanács hozzájárulásával megengedheti, hogy a nevelési járulékot egészben, vagy részben erre az időre is kiszolgáltassák.

A nevelési járulék élvezetét mindig annak a hónapnak a végével kell megszüntetni, amelyben az erre alapul szolgáló körülmény bekeövetkezett.

A megszüntetett nevelési járulékot, ha az egyéb előfeltételek fennforognak, ismét folyósítani kell abban az esetben, ha az árva magyar állampolgárságát megszerzi és más állampolgársága nincsen és pedig a megszerzést követő hó első napjától kezdődőleg.

Ugyancsak folyósítani kell újból a nevelési járulékot abban az esetben is, ha a korábban bekeövetkezett ellátás megszűnik, vagy ha annak értéke a 32 P.-nél alább száll, valamint abban az esetben is, ha a nevelési járulék megszüntetésére a 211. pontban e) alatt foglaltak adtak okot és ez az ok megszűnik.

Az összeg ugyanaz, mint a 204. és 207. pontban.

Az olyan legénységi állományú egyén árvái, akik 17. életévük betöltése után tanulmányaikat folytatják és e célból valamelyik belöldi tanintézetet látogatnak és jó előmenetelt tanusítanak, a miniszter a nevelési járulékot e tanulmányok befejezéséig, de legkésőbb az árva 24-ik életévének betöltéséig meghagyhatja, illetőleg folyósíthatja akkor, ha az árva az atya elhalálózása idejében a 17. életévét már betöltötte.

Az engedélyezést nem kell megszüntetni azon esetben, ha a tanulmányi előmenetel valamelyik iskolai évben nem jó. A jelenlegi gyakorlat szerint a jó előmenetelt úgy számítják ki, hogy összeadják az összes tárgyakból kapott osztályzatokat, a kapott összeget elosztják a tantárgyak számával és ha az eredmény legalább 2, vagy ennél jobbat eredményezett, akkor ez megfelel a jó előmenetelnek. Pld. 10 tantárgy közül van valakinek 4 jeles és 6 jó, akkor ez számszerűleg: $4 + 12 = 16$, ez osztva 10-el, az eredmény: 1.6, tehát jó előmenetelnek felel meg. Vagy pld. 10 tantárgy közül van valakinek 2 jeles, 4 jó és 4 elégséges osztályzata, akkor a számítás a következő: $2 + 8 + 12 = 22$, $22 : 10 = 2.2$, tehát ez eredmény nem felel meg a jó előmenetelnek.

Az atyátlan, továbbá szülőtlen és a szülőtlen árvákkal egyenlőknek tekintendő olyan árvák részére, akik életük 24-ik, illetőleg a legénységi állományú egyének árváinál a 17-ik évét már betöltötték,

212. Mely időponttal szüntetik meg a nev. járulék élvezetét.

213. A nev. járulék újbóli folyósítása.

214. Tanulmányi nevelési járulék.

215. Arvajáradék.

de sinylődők, vagy nyomorékok, vagy valamely tartósan költséges kezelést igénylő betegségben szenvednek és minden esetben teljesen munka- és keresetképtelenek és vagyontalanok, a miniszter a pénzügyminiszterrel egyetértőleg *e körülmények tartamára* árvajáradékot engedélyezhet.

216. Az árvajáradék összege.

Az árvajáradékot annak a nevelési járuléknak a teljes összegével kell megállapítani, amelyre az árvának igénye lenne abban az esetben, ha még a szabályszerű életkort el nem érte volna (24., illetőleg 17.). (Lásd 1921:XXXII. t. c. 61. §. és 1924. évi 5100. M. E. sz. rendelet VII. fejezet 2. pont.)

217. Az árvajáradék megszüntetése.

Az árvajáradék megszüntetésére vonatkozólag ugyanazon szabályok érvényesek, mint amelyek a 211. pontban vannak felsorolva.

218. Az árvajáradék folyósítását hogyan kell kérni?

Az árvajáradék folyósítását kérni kell és a kérelemhez csatolni kell hatósági orvosi bizonyítványt (vármegyei, városi, kerületi tisztifőorvosi bizonyítványt) és a vagyontalanságot igazoló helyhatósági bizonyítványt. A kérelem a nyilvántartó osztály parancsnokság gazdasági hivatala (Budapesten a központi gazdasági hivatal) útján a belügyminiszter úrhoz (VI. b. osztály) terjesztendő fel.

219. Arvajáradékot élvezőknek lakáspénz nem jár.

Az árva járadékot élvezőknek lakáspénzre nincs igényük.

V. FEJEZET.

Egyéb személyek ellátása.

220. Házasságon kívül született gyermekek nevelési járuléka.

A 207. pont második bekezdésében felsorolt okok miatt elhaltak házasságon kívül született ellátatlan gyermekeinek nevelési járulékra van igényük abban az esetben, ha

a) az apaságot a bíróság megállapította, vagy azt az atya bíróságon kívül elismerte,

b) az atya a gyermek létfenntartásához hozzájárult,

c) a gyermek létfenntartása nevelési járulék nélkül veszélyeztetve volna és e gyermek magyar állampolgár, ellene nyugdíj elvesztését maga után vonó büntetőbírósi ítéletet nem hoztak.

Ha az atya a gyermek létfenntartásához nem járult hozzá, a nevelési járulékot, méltánylást érdemlő esetekben a miniszter a pénzügyminiszterrel egyetértőleg engedélyezheti.

221. Házasságon kívül született gyermekek nevelési járulékanak összege.

A nevelési járulékot — a törvényes és törvényesített gyermekek ellátási igényeire való tekintet nélkül — a házasságon kívül született atyátlan gyermekek részére ugyanolyan mértékben kell folyósítani, mint az atyátlan törvényes gyermekek részére, a házasságon kívül született szülőlten gyermekek részére pedig, mint a szülőlten törvényes gyermekek részére.

222. Házasságon kívül született gyermekek nevelési járulékanak megszüntetése.

A megszüntetésre vonatkozólag ugyanazon szabályok érvényesek, mint amelyek a 211. pontban vannak felsorolva.

Ha valamely hivatásos csendőr egyén a 207. pont második bekezdésében felsorolt okok valamelyikéből halt meg és utána ellátásra jogosult özvegy (volt feleség) vagy ilyen árvák nem maradtak, akkor a felmenő ágbeli rokonok részére, amennyiben létfenn tartásuk az elhalttól kapott állandó segítség nélkül bizonyítottan veszélyeztetve lenne és rászorultságuk, valamint keresetképtelenségük igazolva van, a belügyminiszter a pénzügyminiszterrel egyetértőleg járadékot engedélyezhet.

223. Felmenő ágbeli gyermekek járadéka.

A 207. pont második bekezdésében említett előfeltételek mellett a szülőtlén testvérek részére is ítéltel oda a belügyminiszter a pénzügyminiszterrel egyetértőleg, járadékot akkor, ha életük 24., illetve legénységi állományú egyének esetében a 17. évét még nem töltötték be. E kor átlépése után csak az esetben jöhetnek figyelembe, ha sinylődők, vagy nyomorékok, vagy valamely tartósan költéséges kezelést igénylő betegségben szenvednek és minden esetben teljesen munka- és keresetképtelenek. Az odaitélésnél az említett személyeket a következők sorrendben kell tekintetbe venni: szülők, szülőtlén testvérek, nagyszülők, dédszülők.

224. Szülőtlén testvérek járadéka.

A járadék összegét esetről-esetre állapítják meg. Ez azonban nem haladhatja meg felmenő ágbeli rokonok részére egyenkint az özvegyi nyugdíj egyharmadát, összesen pedig az özvegyi nyugdíj felét, szülőtlén testvérek részére egyenkint az özvegyi nyugdíj egyötödét, összesen pedig az özvegyi nyugdíj felét.

225. Felmenő ágbeli gyermekek és szülőtlén testvérek járadékának összege.

A felmenő ágbeli rokonok, vagy szülőtlén testvérek részére a járadékok csak olyan legmagasabb összegekig terjedőleg állapíthatók meg, hogy azok a házasságon kívül született gyermekek netaláni nevelési járulékaival együtt, az özvegyi nyugdíj másfélszeresét ne haladják meg. Az olyan felmenő ágbeli rokonok és szülőtlén testvérek járadékai, akik az elhalttal nem éltek közös háztartásban, ezenfelül nem haladhatják meg azt az összeget, amellyel az elhalt őket állandóan segítette.

A járadékot élvezőknek, a térítési díj lefizetése ellenében igényük van a félárú vasúti jegy váltására jogosító Máv. arcképes igazolványra.

226. Életjáradék — Máv. arcképes igazolvány.

Az életjáradékban részesülőknek lakáspénz nem jár.

227. Életjáradék — lakáspénz.

A járadék kezdetét esetről-esetre kell megállapítani, beszüntetés tekintetében pedig a 211. pontban felsoroltak értelemszerűleg itt is érvényesek.

228. A járadékok időtartama.

A járadékok kérelmezésénél a kérvényhez csatolni kell: a 220. pont esetében bírósági ítéletet, vagy az atya nyilatkozatát, állampolgársági bizonyítványt és az atya halotti anyakönyvi kivonatát, a 223. pontban tárgyalt esetben ugyancsak halotti anyakönyvi kivonatot és helyhatósági bizonyítványt a rászorultság és hatósági orvosi

229. A járadékokat kinek és hogyan kell kérni.

bizonyítványt a keresetképtelenség igazolására, a 224. pont esetében pedig csatolandó születési anyakönyvi, halotti anyakönyvi kivonat, szükség szerint hatósági orvosi bizonyítvány, ha sinylődő vagy nyomorék, stb-ről van szó és minden esetben hatósági orvosi bizonyítvány a munka- és keresetképtelenség igazolására.